

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ympäristönsuojelulain, jätelain ja EU-ympäristömerkistä annetun lain sekä eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi ympäristönsuojelulakia, jätelakia ja EU-ympäristömerkistä annettua lakia sekä eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettua lakia.

Laeilla täsmennettäisiin markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan kuuluvien eräissä ympäristöministeriön hallinnonalan laeissa tarkoitettujen tuotteiden markkinavalvontaa koskevia toimivaltuuksia sekä säädettäisiin tuoteryhmiä valvovista markkinavalvontaviranomaisista. Ehdotetuissa laeissa tarkoitettujen tuoteryhmien markkinavalvonnassa sovellettaisiin markkinavalvontalakia ja markkinavalvonta-asetusta. Muutosehdotukset johtuvat Euroopan unionin markkinavalvonta-asetuksen kansallisesta toimeenpanosta.

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2022 talousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2022.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	4
2 Nykytila ja sen arviointi.....	4
3 Tavoitteet	9
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	9
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	9
4.1.1 Ehdotukset säädöksiin.....	9
4.1.2 Uudet markkina- ja valvontaviranomaistehtävät.....	12
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	14
4.2.1 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	14
4.2.2 Vaikutukset yrityksiin	15
4.2.3 Ympäristövaikutukset	15
4.2.4 Taloudelliset vaikutukset	15
5 Lausuntopalaute.....	16
6 Säännöskohtaiset perustelut.....	18
6.1 Eräiden tuotteiden markkina- ja valvonnasta annettu laki.....	18
6.2 Ympäristönsuojelulaki	19
6.3 Jätelaki	22
6.4 Laki EU-ympäristömerkistä.....	24
7 Lakia alemman asteen sääntely	25
8 Voimaantulo	26
9 Toimeenpano ja seuranta	26
10 Suhde muihin esityksiin.....	26
10.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä.....	26
10.2 Suhde talousarvioesitykseen	26
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisympäristöön	26
LAKIEHDOTUKSET	29
Laki eräiden tuotteiden markkina- ja valvonnasta annetun lain 1 ja 4 §:n muuttamisesta	29
Laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta.....	30
Laki jätelain muuttamisesta.....	32
Laki EU-ympäristömerkistä annetun lain muuttamisesta	34
LIITE	35
RINNAKKAISTEKSTIT	35
Laki eräiden tuotteiden markkina- ja valvonnasta annetun lain 1 ja 4 §:n muuttamisesta	35
Laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta.....	36
Laki jätelain muuttamisesta.....	41
Laki EU-ympäristömerkistä annetun lain muuttamisesta	44

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/1020, jäljempänä *markkinavalvonta-asetus*, annettiin 20.6.2019 ja sen soveltaminen alkaa jäsenvaltioissa pääosin 16.7.2021. Eräiltä osin soveltaminen on alkanut 1.1.2021. Markkinavalvonta-asetuksella luodaan yhtenäiset puitteet tuotteiden markkinavalvonnalle ja ulkorajavalvonnalle kaikissa jäsenmaissa, ja asetetaan vähimmäisvaatimukset markkinavalvontaviranomaisen toimivaltuuksille. Asetuksessa säädetään myös velvoitteita talouden toimijoille, rajat ylittävstä yhteistyöstä markkinavalvontaviranomaisten kesken ja yhteistyöstä tulliviranomaisten kanssa. Markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan kuuluu 70 EU-säädöstä, joten asetuksen soveltamisala on laaja. Markkinavalvonta-asetuksen tavoitteena on parantaa sisämarkkinoiden toimintaa, jotta EU:n markkinoille saatettavat tuotteet olisivat niille asetettujen vaatimusten mukaisia, ja varmistettaisiin näin terveyden ja turvallisuuden suojelun, kuluttajansuojan sekä ympäristönsuojelun korkea taso. Asetuksella kumotaan aiempi tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvää akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevista vaatimuksista ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 339/93 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 765/2008, jäljempänä *NLF-asetus*, markkinavalvontaa ja ulkorajavalvontaa koskeva sääntely.

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa markkinavalvonta-asetuksen kansallisesta toimeenpanosta. Markkinavalvontaa koskee laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta 1137/2016, jäljempänä *markkinavalvontalaki*. Markkinavalvontalaki on horisontaalinen, tiettyjä tuotesektoreita koskeva markkinavalvonnan yleislaki, ja se perustuu NLF-asetukseen sekä tiettyjen tuoteryhmien erityissääntelyyn. Markkinavalvontalaille on pantu täytäntöön EU-tuotesäädösten markkinavalvontaa ja EU:n markkinoille tulevien tuotteiden tarkastuksia koskevaa sääntelyä. EU:n markkinavalvonta-asetuksen eräät velvoitteet toimeenpannaan syksyllä 2021 eduskunnalle annetulla hallituksen esityksellä HE 139/2021 vp laiksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi, jäljempänä *hallituksen esitys markkinavalvonnasta*. Sen tavoitteena on yhdenmukaistaa markkinavalvontasääntelyä kansallisella tasolla. Markkinavalvontalain soveltamisalaa laajennettaisiin kattamaan useampia lakeja ja tuoteryhmiä. Lisäksi yhdenmukaistettaisiin viranomaisten markkinavalvontamenettelyjä, jotta EU:n tuotesääntelyn täytäntöönpanoa valvottaisiin tehokkaasti. Markkinavalvontalaki toimisi jatkossakin markkinavalvonnan yleislakina Suomessa, jolloin eri hallinnonalojen vastuulla olevien tuotteiden markkinavalvontaa koskevat velvoitteet ja toimivaltuudet olisivat selkeät ja yhdenmukaiset valvottavasta kohteesta tai markkinavalvontaviranomaisesta riippumatta. Ympäristönsuojelulainsäädännön piirissä olevien tuotteiden markkinavalvonta on tarkoituksenmukaista sisällyttää kansallisen markkinavalvontalain soveltamisalaan.

Markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan kuuluu ympäristöministeriön hallinnonalalta 13 EU-säädöstä. Lisäksi on eräitä säädöksiä, joiden säädösvastuu on ympäristöministeriöllä yhteisesti sosiaali- ja terveysministeriön tai työ- ja elinkeinoministeriön kanssa, mutta näiden säädösten muutokset eivät kuulu ympäristöministeriön vastuulle. Tässä hallituksen esityksessä muutetaan ympäristöministeriön hallinnonalan markkinavalvontaa koskevia säädöksiä, pois lukien muutokset lakiin varallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa 387/2013, jäljempänä *RoHS-laki*, jotka ehdotetaan tehtäväksi hallituksen esityksen markkinavalvonnasta yhteydessä; sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 305/2011 rakennustuotteiden kaupan pitämistä koskevien ehtojen yhdenmukaistamisesta ja

neuvoston direktiivin 89/106/ETY kumoamisesta edellyttämät muutokset, josta on valmisteltu oma hallituksen esitys. Lisäksi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/14/EY, annettu 8 päivänä toukokuuta 2000, ulkona käytettävien laitteiden melupäästöjä ympäristöön koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä, joka on toimeenpantu kansallisesti ympäristönsuojelulain nojalla annetulla valtioneuvoston asetuksella 621/2001 ulkona käytettävien laitteiden melupäästöistä, jäljempänä *laitemeluasetus*, mukaisten tuotteiden markkinavalvonnan toimeenpanemisesta markkinavalvonta-asetuksen mukaisesti valmistellaan erillinen hallituksen esitys.

1.2 Valmistelu

Ehdotus on valmisteltu ympäristöministeriössä virkatyönä.

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti 20.12.2019 markkinavalvontasääntelyn koordinaatioryhmän. EU:n markkinavalvontavelvoitteet koskevat eri tuoteryhmiä, jotka ovat useiden eri ministeriöiden vastuulla. Koordinaatioryhmä on asetettu EU:n markkinavalvonta-asetuksen kansallisen täytäntöönpanon koordinoitua varten, ja markkinavalvontaa koskevat velvoitteet on tarkoitus toimeenpanna poikkihallinnollisesti markkinavalvontalain muutoksilla sekä tuoteryhmiä koskevaa sääntelyä muuttamalla. Hallituksen esityksessä markkinavalvonnasta ehdotetaan kansalliseen lainsäädäntöön tarvittavat muutokset markkinavalvonta-asetuksen tarpeelliseksi toimeenpanemiseksi. Ympäristöministeriöstä on ollut edustus koordinaatioryhmässä, ja tässä hallituksen esityksessä muutettavaksi ehdotettavien tuoteryhmiä koskevan sääntelyn osalta on katsottu koordinaatioryhmässä käytyjen keskustelujen perusteella, että tuoteryhmien markkinavalvonta on tarkoituksenmukaista hoitaa jatkossa markkinavalvonnan yleislain eli markkinavalvontalain sääntelyn nojalla. Tällä ympäristöministeriön hallituksen esityksellä on vaikutuksia valtion vuoden 2022 talousarvioesitykseen, minkä vuoksi ympäristöministeriöstä valmistellaan markkinavalvonnasta oma hallituksen esitys. Esitykset liittyvät kiinteästi toisiinsa.

Hallituksen esityksestä pyydettiin lausuntoja 10.6.2021 – 28.6.2021 välisenä aikana lausuntopalvelu.fi –palvelun kautta. Lausuntoja pyydettiin yhteensä 41 taholta, joissa oli mukana niin muutettavan lainsäädännön keskeisiin viranomaisiin ja ministeriöihin kuuluvia lausunnonantajia, kuin eri tuoteryhmien asiasisältöjä tuntevia sidosryhmiä. Lausunnot oli mahdollista antaa lausuntopalvelu.fi –palvelun kautta, tai toimittamalla lausunto ympäristöministeriön kirjaamoon.

2 Nykytila ja sen arviointi

Nykytila

Ympäristöministeriön hallinnonalalla lainsäädäntö perustuu erilaisista toiminnoista johtuvien ympäristövaikutusten, esimerkiksi toiminnasta aiheutuvan pilaantumisen tai jätteistä johtuvien haittojen vähentämiseen, päästöjen aiheuttamien terveyshaittojen ehkäisemiseen, ympäristön ja luonnon suojeluun sekä alueiden käytön ja rakentamisen kestävyYTEEN. EU-sääntelystä lähtöisin olevassa markkinavalvontasääntelyssä näkökulmana on tuotteiden vaatimustenmukaisuus ja tuotteiden saattaminen asianmukaisesti EU-markkinoille. Tuotenäkökulma ja markkinavalvonta eivät ole ympäristöministeriön hallinnonalan sääntelylle tyypillinen lähestymistapa.

Tällä hallituksen esityksellä markkinavalvontalain soveltamisalaan siirrettäisiin 10 tuoteryhmän markkinavalvonta. Nämä tuoteryhmät kuuluvat markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan, ja lähes kaikissa niistä koskevista säädöksistä on jo entuudestaan markkinavalvontaa koskevia

velvoitteita, jotka perustuvat kunkin tuoteryhmän taustalla olevaan EU-sääntelyyn. Ympäristöhallinnon lainsäädännössä valvonnalla tarkoitetaan ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseen liittyvää ennakkovalvontaa (esimerkiksi ympäristöluvut) tai jälkivalvontaa (ympäristölupien valvonta, reaktiivinen valvonta). Markkinavalvontaa on nykytilanteessa toteutettu tämän ympäristövalvonnan rinnalla. Markkinavalvonnan erottaminen muusta ympäristöä pilaavan toiminnan valvonnasta voi olla joskus haastavaa, kun markkinavalvontaa on toteutettu ympäristösääntelyssä olevilla valvontakeinoilla. Ympäristövalvonnan ja markkinavalvonnan keinot ovat osin samat (esimerkiksi asiakirjojen tarkastaminen ja tarkastuskäynnit, hallintopakkojen käyttäminen). Kuitenkin valvonnan perusteet ovat erilaiset, kun ympäristölainsäädännön valvonnalla pyritään ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseen ja markkinavalvonnalla tuotteiden vaatimustenmukaisuuden varmistamiseen. Lisäksi ympäristösääntely on luonteeltaan enemmän kaiken kattavaa, kun esimerkiksi jokaista ympäristöluvanvaraista toimintaa tulee valvoa, ja markkinavalvontaa taas toteutetaan pistokoemaisesti tai ilmoituksiin perustuen. Markkinavalvonnasta vastaavat pääosin eri viranomaiset kuin muusta ympäristölainsäädännön mukaisesta valvonnasta. Markkinavalvonnan on katsottu toteutuneen riittävällä tavalla ja toimineen tarkoituksenmukaisesti. Kuitenkin markkinavalvonnan toteuttaminen jatkossa markkinavalvontalain nojalla selkeyttää nykytilannetta.

Markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan kuuluu ympäristöhallinnon toimialalta seuraavat tuoteryhmät, joiden markkinavalvonnan puitteita tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ja täsmennettäväksi: pakkaukset ja pakkausjätteet; moottoribensiini, dieselöljy ja eräät muut nestemäiset polttoaineet; ajoneuvot sekä niiden materiaalit ja osat, orgaaniset liuotimet tietyissä maaleissa ja lakoissa sekä ajoneuvojen korjausmaalaustuotteissa olevat haihtuvat orgaaniset yhdisteet; paristot ja akut; sähkö- ja elektroniikkalaiteromu, otsonikerrosta heikentävät aineet ja fluoratut kasvihuonekaasut sekä niitä sisältävät laitteet; työkonemoottorit sekä EU-ympäristömerkityt tuotteet. Osaa tässä luetelluista tuotteista koskevat myös muiden hallinnonalojen markkinavalvontaa koskevat velvoitteet, esimerkiksi pesuaineita jotka ovat EU-ympäristömerkittyjä.

Suurelta osin ympäristöministeriön hallinnonalan tuotteiden markkinavalvonnasta vastaa Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, jäljempänä *Tukes*. Liikenne- ja viestintävirasto toimii markkinavalvontaviranomaisena työkonemoottoreiden osalta. F-kaasuja ja otsonikerrosta heikentäviä aineita sisältävien tuotteiden markkinavalvonnasta on osana EU-asetusten toimivaltaisen viranomaisen tehtäviä vastannut Suomen ympäristökeskus, jäljempänä *SYKE*. Kolmen tuoteryhmän osalta (liikennepolttoaineet, ajoneuvot sekä niiden materiaalit ja osat, EU-ympäristömerkityt tuotteet) markkinavalvontaa ei ole tällä hetkellä järjestetty asianmukaisesti, ja näiden tuoteryhmien osalta on tarpeen nimetä markkinavalvonnasta vastaava viranomainen ja säätää niille kuuluvista toimivaltuuksista sekä osoittaa tätä varten riittävät voimavarat.

Markkinavalvonta ympäristöministeriön hallinnonalan tuotteiden osalta toteutuu Tukesissa vaikiintuneiden toimintamallien mukaisesti, ja Liikenne- ja viestintävirastossa, sekä Suomen ympäristökeskuksessa tuoteryhmien ominaispiirteiden mukaisesti. Tämä tarkoittaa, että markkinavalvontaa toteutetaan suunnitelmallisesti ja riskiperusteisesti siten, että tuotteita tarkastetaan pistokoemaisesti tai saadun ilmoituksen perusteella. Myös markkinavalvonta-asetuksessa todetaan markkinavalvonnan perustuvan riskiperusteisuuteen. Myös hallituksen esityksen markkinavalvonnasta mukaan markkinavalvonta ei ole ennakollista eikä kattavaa täysvalvontaa. Kun markkinavalvontaviranomainen tutkii tuotteen vaatimustenmukaisuutta tuotetta koskevan säädöksen perusteella, tutkittaisiin tällöin vain tietyt tuotteen ominaisuudet tai asiat, esimerkiksi tuotetta koskevat asiakirjat, ja tuotteen testaus voitaisiin keskeyttää, jos tutkimuksissa havaitaan ensimmäinen vakava puute. Tällä tavalla käytettäisiin markkinavalvontaviranomaisen voimavaroja mahdollisimman tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti. Vastuu tuotteen vaatimustenmukaisuudesta on talouden toimijalla. Yleistä markkinavalvontaa koskevaa ohjausta tai toiminnan

suunnittelua ei ympäristöministeriön hallinnonalalla ole toteutettu, sillä markkinavalvonta ei ole laaja eikä pääasiallinen tehtävä muun ympäristöä koskevan sääntelyn ja valvonnan kokonaisuudessa. Tästä syystä on tarkoituksenmukaista, että markkinavalvontaa koskevat periaatteet ja toimintatavat on koottu kansalliseen markkinavalvonnan yleislakiin, jolloin markkinavalvonta on yhdenmukaisempaa ja toimivampaa. Myös markkinavalvonta-asetuksen edellyttämä yhteyspiste, jota koskeva sääntely lisättiin markkinavalvontalakiin lailla 993/2020, omalta osaltaan yhteensovittaa, koordinoi ja auttaa eri markkinavalvontaviranomaisia markkinavalvontaan liittyvissä kysymyksissä Suomessa.

Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kolmea ympäristöministeriön hallinnonalan lakia. Ympäristönsuojelulalla (527/2014) sekä sen nojalla annetuilla valtioneuvoston asetuksilla on toimeenpantu yhteensä viiden markkinavalvonta-asetuksen liitteessä 1 mainitun soveltamisalaan kuuluvan EU-säädöksen velvoitteet, joita muutetaan tässä hallituksen esityksessä. Jätelain nojalla annetuilla neljällä valtioneuvoston asetuksella puolestaan on toimeenpantu neljän markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan kuuluvan EU-säädöksen velvoitteet. Lisäksi EU-ympäristömerkistä annetulla lailla 832/2014, jäljempänä *EU-ympäristömerkkilaki*, on toimeenpantu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 66/2010, annettu 25 päivänä marraskuuta 2009, EU-ympäristömerkistä, jäljempänä *EU-ympäristömerkkiasetus*, ja myös sitä on tarkoitus muuttaa tässä esityksessä. Osassa markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan kuuluvissa ympäristöhallinnon säädöksissä markkinavalvontaa koskevat viranomais-tehtävät ja toiminta ovat hyvin pienimuotoista.

Ympäristönsuojelulaki

Ympäristönsuojelulalla ja sen nojalla annetuilla valtioneuvoston asetuksilla on toimeenpantu seuraavat markkinavalvonta-asetuksen liitteessä 1 mainitut EU-säädökset:

— Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/42/EY, annettu 21 päivänä huhtikuuta 2004, orgaanisten liuottimien käytöstä tietyissä maaleissa ja lakoissa sekä ajoneuvojen korjausmaalaustuotteissa aiheutuvien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta ja direktiivin 1999/13/EY muuttamisesta, jäljempänä *tuote-VOC-direktiivi*, joka on toimeenpantu kansallisesti ympäristönsuojelulain nojalla annetulla valtioneuvoston asetuksella 837/2005 orgaanisten liuottimien käytöstä eräissä maaleissa ja lakoissa sekä ajoneuvojen korjausmaalaustuotteissa aiheutuvien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta, jäljempänä *tuote-VOC –asetus*.

— Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/70/EY, annettu 13 päivänä lokakuuta 1998, bensiinin ja dieselpolttoaineiden laadusta ja neuvoston direktiivin 93/12/ETY muuttamisesta, jäljempänä *polttoaineiden laatudirektiivi*, joka on toimeenpantu osittain kansallisesti ympäristönsuojelulain nojalla annetulla valtioneuvoston asetuksella 1206/2010 moottoribensiinin, dieselöljyn ja eräiden muiden nestemäisten polttoaineiden laatuvaatimuksista.

— Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/1628, annettu 14 päivänä syyskuuta 2016, liikkuviin työkoneisiin tarkoitettujen polttomoottoreiden kaasu- ja hiukkaspäästöjen raja-arvoihin ja tyyppihyväksyntään liittyvistä vaatimuksista, asetusten (EU) N:o 1024/2012 ja (EU) N:o 167/2013 muuttamisesta ja direktiivin 97/68/EY muuttamisesta ja kumoamisesta, jäljempänä *työkonemoottoreiden tyyppihyväksyntäasetus*, joka on toimeenpantu kansallisesti ympäristönsuojelulalla.

— Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1005/2009, annettu 16 päivänä syyskuuta 2009, otsonikerrosta heikentävistä aineista, jäljempänä *otsoniasetus*, joka on toimeenpantu kansallisesti ympäristönsuojelulailla.

— Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 517/2014, annettu 16 päivänä huhtikuuta 2014, fluoratuista kasvihuonekaasuista ja asetuksen (EY) N:o 842/2006 kumoamisesta, jäljempänä *F-kaasuasetus*, joka on toimeenpantu kansallisesti ympäristönsuojelulailla.

Orgaanisten liuottimien kokonaispitoisuutta tietyissä maaleissa ja lakoissa sekä ajoneuvojen korjausmaalaustuotteissa koskeva valvonta on osoitettu sääntelyssä Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisille. Valvonta on kokonaisuudessaan markkinavalvontaa ja käytännössä lähes täysin Tukesin toteuttamaa. Tukes on laatinut valvontaa varten erillisen valvontaohjelman, osoittanut sen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja kuntien valvontaviranomaisten käyttöön sekä kerännyt vuosittain valvontatiedot.

Liikennepolttoaineiden markkinavalvontaa ei ole tällä hetkellä nimetty suoraan millekään viranomaiselle, ja tämän tuoteryhmän markkinavalvonta on tässä mielessä uusi tehtävä. Liikennepolttoaineiden laadunvalvontaa hoidetaan sitä koskevan valtioneuvoston asetuksen mukaisesti, ja tehtävää hoitaa Tulli. Asetuksessa säädetään vaatimuksia polttoaineiden laadulle, joiden mukainen valvonta ja näytteenotto voidaan katsoa olevan markkinavalvontaa. Tulli ottaa näytteenottosuunnitelman mukaisesti näytteet jakeluasemilla, ja ne analysoidaan tullilaboratoriossa. Sieltä analyysitulokset toimitetaan ympäristöministeriölle, joka puolestaan raportoi tulokset EU:lle. Käytännössä polttoaineiden laadunvalvonta on rutiininomaista ja pienimuotoista toimintaa. Rikkomuksia, joihin olisi ollut tarve puuttua, ei valvonnassa ole viime vuosina todettu.

Työkonemoottoreiden markkinavalvonnasta säädettiin lailla ympäristönsuojelulain muuttamisesta 1063/2017. Lailla saatettiin voimaan työkonemoottoreiden tyyppihyväksyntäasetukseen liittyvät vaatimustenmukaisuus- ja markkinavalvontavelvoitteet, jotka vastaavat pitkälti EU:n markkinavalvonta-asetuksen markkinavalvontaa koskevia säännöksiä. Työkonemoottoreiden markkinavalvonnasta vastaa Liikenne- ja viestintävirasto. Sille osoitettiin valtion talousarviossa määräraha, jota käytetään markkinavalvontaan ja jolla pistokoemaisesti tutkitaan tiettyjen työkonoiden vaatimustenmukaisuus.

Otsoniasetuksessa ja F-kaasuasetuksessa säädetään otsonikerrosta heikentäviä aineita ja F-kaasuja sekä niitä sisältäviä tuotteita ja laitteita koskevista rajoituksista, tuotteiden EU:n markkinoille saattamista koskevista vaatimuksista ja päästöjen vähentämisestä. Molempien EU-asetusten velvoitteista on kansallista sääntelyä ympäristönsuojelulain 17 luvussa. Otsoniasetuksen ja F-kaasuasetuksen kattamia tuoteryhmiä koskeva markkinavalvonta kohdistuu kyseisiin aineisiin ja niitä sisältävien laitteiden markkinoille saattamiseen, ja siitä on vastannut Suomen ympäristökeskus osana otsoniasetuksen ja F-kaasuasetuksen mukaisten toimivaltaisten viranomaisten tehtäviä. Suomen ympäristökeskus on tehnyt markkinavalvontaa ilmoitusten perusteella ja pistokoeluoontoisesti niukoilla henkilöstövoimavaroilla.

Jätelaki

Jätelain nojalla annetuilla valtioneuvoston asetuksilla on toimeenpantu seuraavat markkinavalvonta-asetuksen liitteessä 1 mainitut EU-säädökset:

— Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 94/62/EY, annettu 20 päivänä joulukuuta 1994, pakkauksista ja pakkausjätteistä, joka on toimeenpantu kansallisesti jätelain nojalla annetulla valtioneuvoston asetuksella 518/2014 pakkauksista ja pakkausjätteistä, jäljempänä *pakkusjäteasetus*.

— Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/53/EY, annettu 18 päivänä syyskuuta 2000, romuajoneuvoista, jäljempänä *romuajoneuvodirektiivi*, joka on toimeenpantu kansallisesti jätelain nojalla annetulla valtioneuvoston asetuksella 123/2015 romuajoneuvoista sekä vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta ajoneuvoissa.

— Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/66/EY, annettu 6 päivänä syyskuuta 2006, paristoista ja akuista sekä käytetyistä paristoista ja akuista ja direktiivin 91/157/ETY kumoamisesta, jäljempänä *paristo- ja akkudirektiivi*, joka on toimeenpantu kansallisesti jätelain nojalla annetulla valtioneuvoston asetuksella 520/2014 paristoista ja akuista¹.

— Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/19/EU, annettu 4 päivänä heinäkuuta 2012, sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta, joka on toimeenpantu kansallisesti jätelain nojalla annetulla valtioneuvoston asetuksella 519/2014 sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta, jäljempänä *SER-asetus*.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimii markkinavalvontaviranomaisena pakkauksien, paristojen ja akkujen sekä sähkö- ja elektroniikkalaitteiden osalta. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto valvoo pakkauksia pakkausjäteasetuksessa säädettyjen pakkausten merkintöjä, perusvaatimuksia ja raskasmetallipitoisuuksia koskevien vaatimusten osalta. Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden osalta valvonta kohdistuu SER-asetuksessa säädettyihin laitteiden suunnittelua ja valmistusta sekä laitteeseen tehtäviä merkintöjä koskeviin vaatimuksiin. Paristojen- ja akkujen osalta valvonta kohdistuu paristoista ja akuista annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädettyihin merkintävaatimuksiin sekä vaatimuksiin vaarallisten aineiden käytön rajoituksista. Markkinavalvontaa toteutetaan Tukesissa tavanomaisten markkinavalvontatoimenpiteiden mukaisesti, ja markkinavalvonta on toiminut asianmukaisesti. Sähkö- ja elektroniikkalaitteita koskee myös RoHS-laki, jossa rajoitetaan eräiden vaarallisten aineiden käyttöä sähkö- ja elektroniikkalaitteissa. Tämän lain markkinavalvontaa koskevat muutokset tehtäisiin hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi yhteydessä.

Romuajoneuvodirektiivin mukaisella markkinavalvonnalla tarkoitetaan direktiivin 4 artiklan mukaan ajoneuvojen sekä niiden osien ja materiaalien markkinavalvontaa direktiivissä esitettyjen periaatteiden mukaan. Tällä hetkellä ajoneuvojen sekä niiden osien ja materiaalien markkinavalvontaa ei käytännössä ole tehty, vaikka se on romuajoneuvoista sekä vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta ajoneuvoissa annetussa valtioneuvoston asetuksessa osoitettu jätelain yleisten valvontaviranomaisten tehtäväksi. Liikenne- ja viestintävirasto puolestaan toimii moottoriajoneuvojen ja niiden perävaunujen sekä tällaisiin ajoneuvoihin tarkoitettujen järjestelmien, komponenttien ja erillisten teknisten yksiköiden hyväksynnästä ja markkinavalvonnasta anne-

¹ Euroopan komission on 10.12.2020 antanut ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi akuista ja käytetyistä akuista, direktiivin 2006/66/EY kumoamisesta ja asetuksen (EU) 2019/1020 muuttamisesta. Ehdotus sisältää vakiomuotoiset säännökset akkujen markkinavalvonnasta ja ehdotettu asetus sisällytettäisiin osaksi markkinavalvonta-asetuksen liitettä I. Asetusta sovellettaisiin 1.1.2022 lähtien pois lukien akkujen elinkaaren loppuvaihetta koskeva luku VII, jota sovellettaisiin 1.7.2023 lähtien. Tuolloin kumottaisiin myös voimassa oleva paristo- ja akkudirektiivi.

tun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/858 tyyppihyväksyntä- ja markkinavalvontaviranomaisena. Romuajoneuvodirektiivin mukainen markkinavalvonta on tarkoituksenmukaista saattaa asianmukaiseksi siten, että nimetään ajoneuvoille sekä niiden materiaaleille ja osille markkinavalvontaviranomainen ja osoitetaan tehtävään riittävä rahoitus. Tehtävä voidaan katsoa olevan uusi, koska sitä ei ole tällä hetkellä tehty.

Laki EU-ympäristömerkistä

EU-ympäristömerkintää hoitaa Suomessa Ympäristömerkintä Suomi Oy. Se myöntää hakemuksesta EU-ympäristömerkin käyttöoikeuden tuotteille, jotka täyttävät EU-ympäristömerkin kriteerit sekä tarvittaessa valvoo, että tuotteet, joille EU-ympäristömerkki on myönnetty, täyttävät EU-ympäristömerkkiasetuksen kriteerit. EU-ympäristömerkin kriteerit on laadittu 24 tuoteryhmälle. EU-ympäristömerkin kriteerit on laadittu muun muassa huonekaluille, tekstiileille, majoitusliikkeille, erilaisille pesuaineille, poishuuhdeltavalle kosmetiikalle, painotuotteille, pape-reille, maaleille ja lakoille sekä lattianpäällysteille. Osaa tuotteista valvotaan myös muun tuotesääntelyn nojalla. EU-ympäristömerkittyjä tuotteita ei ole tällä hetkellä markkinavaltu EU-ympäristömerkkilain noudattamisen osalta, joten niiden markkinavalvontaa koskeva tehtävä olisi uusi.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on saattaa ympäristönsuojelua koskevien tuotesäädösten markkinavalvontaa koskevat velvoitteet markkinavalvonta-asetuksen mukaisiksi markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan kuuluvien 10 ympäristöhallinnon vastuulle kuuluvan tuotesäädöksen osalta. Jatkossa näiden tuotteiden markkinavalvonnassa sovellettaisiin EU:n markkinavalvonta-asetuksen sekä kansallisen markkinavalvontalain säännöksiä. Hallituksen esityksessä markkinavalvonnasta muutetaan kansallisen markkinavalvontalain sisältöä markkinavalvonta-asetuksen toimeenpanemiseksi, ja tämä esitys liittyy kiinteästi hallituksen esitykseen markkinavalvonnasta. Markkinavalvontalaki on yleislaki, jota sovelletaan kattavasti tuotteiden markkinavalvonnassa, joten myös ympäristöministeriön hallinnonalan tuotteiden osalta markkinavalvonnan periaatteet ja markkinavalvontaviranomaisten toimivaltuudet, sekä tuotteita koskevat toimenpiteet olisivat jatkossa yhdenmukaiset muiden markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan kuuluvien tuoteryhmien markkinavalvonnan kanssa. Tämä edistää niin talouden toimijoiden kuin kuluttajien yhdenvertaista asemaa tuotteita koskevissa markkinavalvontatilanteissa.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

4.1.1 Ehdotukset säädöksiin

Tässä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi niistä muutoksista ympäristöhallinnon EU:n markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan kuuluviin säädöksiin, jotka ovat tarpeen, jotta ympäristöhallinnon tuotteiden markkinavalvonnassa noudatettaisiin markkinavalvonnalle asetettuja velvoitteita. EU:n markkinavalvonta-asetus on suoraan sovellettavaa EU-sääntelyä, mutta työ- ja elinkeinoministeriössä on katsottu, että osa sen velvoitteista olisi tarkoituksenmukaista toimeenpanna kansallisesti markkinavalvontalain muutoksella.

Hallituksen esitys 139/2021 vp eduskunnalle laiksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi on annettu eduskunnalle 23.9.2021. Esityk-

sessä markkinavalvontalain soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi lisäämällä lain soveltamisalaan uusia tuotelakeja, sekä säätämällä tarpeellisista uusista toimivaltuuksista markkinavalvontaviranomaisille markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanemiseksi ja markkinavalvonta-asetuksen soveltamisen tueksi. Markkinavalvontaa toteutettaisiin markkinavalvontalain mukaan pistokoemaisesti ja riskiperusteisesti, valvomalla soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden vaatimustenmukaisuutta. Markkinavalvontalain 6 §:ssä sekä markkinavalvonta-asetuksen 11 artiklan 3 kohdassa säädetään riskinarvioinnissa huomioitavista seikoista, jota markkinavalvontaviranomaisen on sovellettava. EU:n markkinavalvonta-asetusta sekä markkinavalvontalakia sovelletaan rinnakkain asetuksen liitteessä 1 mainittujen tuotteita koskevien EU-säädösten, sekä näiden toimeenpanemiseksi annettujen kansallisten säädösten kanssa. Markkinavalvontalaki sekä markkinavalvonta-asetus eivät siis tule itsenäisesti sovellettaviksi, vaan markkinavalvontan toteutuminen saa sisältönsä eri tuoteryhmiä koskevista tarkemmista vaatimuksista. Markkinavalvonta-asetus tarkentaa markkinavalvontan yleisiä puitteita ja velvoitteita koko EU:ssa, ja sen soveltamisalaan kuuluvissa tuotesäädöksissä on kutakin tuoteryhmää koskevat erityiset vaatimukset muun ohella markkinavalvontan näkökulmasta. Markkinavalvontaa koskevat velvoitteet eivät lisäännä niiden tuoteryhmien osalta, joissa markkinavalvontaa on jo tehty. Markkinavalvontaviranomaisille osoitetaan eräitä uusia toimivaltuuksia ja markkinavalvontan lähtökohdat selkeytyvät.

Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ympäristönsuojelulakia, jätelakia sekä EU-ympäristömerkistä annettua lakia. Kun lakien muutokset ovat tulleet voimaan, muutettaisiin tämän jälkeen yhteensä kuutta ympäristönsuojelulain ja jätelain nojalla annettua valtioneuvoston asetusta, joilla on toimeenpantu osa ympäristöhallinnon alaan kuuluvista markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan kuuluvista EU-säädöksistä.

Esityksessä säädettäisiin kolmelle tuoteryhmälle (liikennepolttoaineet, ajoneuvot sekä niiden materiaalit ja osat, EU-ympäristömerkityt tuotteet) markkinavalvontaviranomainen, ja näiden tehtävien katsotaan olevan uusia tehtäviä. Muiden tässä esityksessä olevien tuoteryhmien markkinavalvontatehtävä ei ole uusi, mutta esityksessä selkeytetään oikeustila siten, että nimenomaisesti nimetään säädöksissä tehtävää jo nykyisin hoitanut taho markkinavalvontaviranomaiseksi, erotuksena ympäristösääntelyn muusta yleisestä valvonnasta joka perustuu ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseen.

Markkinavalvontalaki on markkinavalvontan yleislaki Suomessa. Hallituksen esityksellä markkinavalvonnasta markkinavalvontalakiin lisättäisiin markkinavalvonta-asetuksesta johtuvat eräät uudet toimivaltuudet ja täsmennettäisiin markkinavalvontalakia markkinavalvonta-asetuksesta johtuen. On tarkoituksenmukaista, että myös ympäristöhallinnon markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvonnassa sovelletaan jatkossa tämän yleislain sääntelyä. Tässä hallituksen esityksessä markkinavalvontalain 1 §:n soveltamisalasäännökseen ehdotetaan lisättäväksi ympäristönsuojelulaki, jätelaki ja EU-ympäristömerkkilaki. Lisäksi markkinavalvontalain 4 §:n lisättäisiin ympäristöhallinnon tuoteryhmien markkinavalvontaviranomaiset. Lain 4 §:n 1 momentissa säädetään Turvallisuus- ja kemikaalivirasto markkinavalvontalain mukaiseksi markkinavalvontaviranomaiseksi. Pykälän seuraavissa momenteissa säädettäisiin tästä pääsäännöstä poikkeukset, eli säädettäisiin niistä muista viranomaisista, jotka toimivat markkinavalvontaviranomaisina tiettyjen tuoteryhmien osalta. Ympäristöhallinnon alalla markkinavalvontaviranomaisena toimii Tukesin lisäksi Suomen ympäristökeskus. Lisäksi Liikenne- ja viestintävirasto toimii markkinavalvontaviranomaisena liikkuvia työkoneita koskevan asetuksen mukaisten koneiden osalta. Näitä koskevat lisäykset ehdotetaan tehtäväksi markkinavalvontalain 4 §:ään.

Koska markkinavalvontaa koskevat toimivaltuudet markkinavalvonta-asetuksessa ovat merkittävää julkisen vallan käyttöä, tulee markkinavalvonnasta säätää kansallisesti lailla. Tästä syystä

ympäristönsuojelulaissa, jätelaissa ja EU-ympäristömerkkilaissa on tarpeen säätää täsmällisesti kunkin tuoteryhmän markkinavalvontaviranomaisesta. Lisäksi markkinavalvonnassa soveltuvien toimivaltuuksien osalta edellä mainituissa ympäristöhallinnon säädöksissä viitattaisiin jatkossa EU:n markkinavalvonta-asetukseen sekä kansalliseen markkinavalvontalakiin markkinavalvonnasta toteuttamiseksi ja markkinavalvontaviranomaisten toimivaltuuksien ja valvontakeinojen osoittamiseksi. Ympäristönsuojelulain ja jätelain nojalla annettujen tuotteita koskevien valtioneuvoston asetusten, joilla on toimeenpantu markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan kuuluvia EU-säädöksiä, aineellista soveltamisalaa ei muuteta. Asetuksissa säädettyjä markkinavalvontasäännöksiä tarkennettaisiin ja toimivaltuuksista sekä markkinavalvontaviranomaisista säädettäisiin jatkossa lain tasolla jätelaissa ja ympäristönsuojelulaissa.

Sekä ympäristönsuojelulakiin että jätelakiin ehdotetaan lisättäväksi uudet pykälät, joissa säädettäisiin molemmissa laeissa sekä molempien lakien nojalla annetuilla asetuksilla toimeenpantujen EU-säädösten mukaisille tuotteille markkinavalvontaviranomainen. Ympäristönsuojelulakiin ehdotettavan uuden 24 a §:n mukaan markkinavalvonnasta vastaisivat pääosin samat viranomaiset, jotka hoitavat markkinavalvontaa nykyiselläänkin. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto vastaa markkinavalvonnasta orgaanisia liuottimia tietyissä maaleissa ja lakoissa sekä ajoneuvojen korjausmaalaustuotteissa olevia haihtuvia orgaanisia yhdisteitä koskien. Suomen ympäristökeskus vastaa markkinavalvonnasta otsonikerrosta heikentäviä aineita ja fluorattuja kasvihuonekaasuja sekä niitä sisältäviä laitteita koskien, sekä uutena tehtävänä moottoribensiinin, dieselöljyn ja eräiden muiden nestemäisten polttoaineiden osalta. Liikenne- ja viestintävirasto vastaa työkonemootoreiden markkinavalvonnasta. Puolestaan ehdotettavassa uudessa jätelain 24 a §:n 1 momentissa säädettäisiin, että Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimii markkinavalvontaviranomaisena pakkausten, paristojen ja akkujen, sähkö- ja elektroniikkalaitteiden sekä uutena tehtävänä ajoneuvojen sekä niiden materiaalien ja osien osalta. Lakiin EU-ympäristömerkistä lisättäisiin uusi 4 a §, jonka 1 momentissa ehdotettaisiin, että lain mukaisten tuotteiden markkinavalvonnasta vastaisi Suomen ympäristökeskus.

Lisäksi sekä ympäristönsuojelulakiin että jätelakiin ehdotetaan lisättäväksi viittaussäännökset markkinavalvontalakiin ja markkinavalvonta-asetukseen. Ympäristönsuojelulain 24 b §:n mukaan 24 a §:n mukaisten tuotteiden markkinavalvonnassa sovellettaisiin markkinavalvontalain ja markkinavalvonta-asetuksen säännöksiä. Vastaava sääntely ehdotetaan lisättäväksi jätelain 24 a §:n 2 ja 3 momentteihin. EU-ympäristömerkkilain 4 a §:n 2 ja 3 momentteihin ehdotetaan lisättäväksi vastaavat viittaussäännökset toimivaltuuksista.

Jatkossa tässä hallituksen esityksessä tarkoitettujen tuotteiden markkinavalvonnasta vastaisivat siis nimenomaisesti markkinavalvontaviranomaisiksi nimetyt viranomaiset, noudattaen markkinavalvontalain ja markkinavalvonta-asetuksen velvoitteita. Sen sijaan, jos tuoteryhmiä valvotaan muista syistä kuin markkinavalvonnasta näkökulmasta, soveltuvat tällöin ympäristönsuojelulain ja jätelain keinot ja toimivaltuudet, ja myös vastuuviranomaisista muun valvonnan osalta on säädetty näissä laeissa erikseen.

EU-ympäristömerkkiä koskevaan lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 a §, jossa markkinavalvontaviranomaiseksi nimettäisiin Suomen ympäristökeskus, ja markkinavalvontaviranomaisen toimivallan osalta ehdotettavan pykälän 2 ja 3 momenteissa viitattaisiin markkinavalvontalakiin ja markkinavalvonta-asetukseen.

Kun tähän hallituksen esitykseen sisältyvät lait lisättäisiin markkinavalvontalain soveltamisalaan, tulisi markkinavalvontaviranomaisille jo olemassa olevien toimivaltuuksien, kuten tuotteiden tutkittavaksi ottamisen, tarkastusten tekemisen ja tietojen saamisesta talouden toimijoilta sekä asiakirjojen nähtävillä saamisen, lisäksi uusia toimivaltuuksia markkinavalvonta-asetuk-

sesta. Uusina toimivaltuuksina markkinavalvontaviranomaiselle tulisi mahdollisuus käyttää valehenkilöllisyyttä sekä puuttua tuotteen verkkorajapinnassa oleviin puutteisiin markkinavalvontan näkökulmasta. Uusista toimivaltuuksista säädetään markkinavalvonta-asetuksessa, mutta koska nämä toimivaltuudet katsotaan olevan merkittävää julkisen vallan käyttöä, ja niillä voidaan puuttua toiminnanharjoittajien tai yritysten elinkeinonharjoittamiseen, on näitä toimivaltuuksia koskevat säännökset katsottu tarpeellisiksi sisällyttää markkinavalvontalain 10 a ja 22 a §:iin. Jatkossa myös ympäristöhallinnon tuotteita koskevassa markkinavalvonnassa voitaisiin olemassa olevien keinojen ohella käyttää valehenkilöllisyyttä tai verkkorapajapintoja koskevia toimivaltuuksia. Uutena toimivaltuutena markkinavalvontalain 17 §:n ehdotetaan myös markkinavalvontaviranomaisen mahdollisuutta määrätä korjaaviin toimenpiteisiin ryhtymisestä tuotetta koskevien menettelyjen saattamiseksi vaatimustenmukaisiksi. Hallituksen esityksessä markkinavalvonnasta on markkinavalvontalain perusteluissa edellä mainitun toimivaltuuden tarve liitetty kemikaalisääntelyyn, esimerkiksi jos kemikaalin toimittaja on laiminlyönyt REACH-asetuksen 31 artiklassa säädetyn toimitusketjussa tiedottamista koskevan velvollisuutensa toimittaa käyttöturvallisuustiedote vastaanottajalle, valmistaja tai maahantuoja on laiminlyönyt CLP-asetuksen 40 artiklaan perustuvan velvollisuutensa toimittaa luokitussilmoituksen Euroopan kemikaalivirastolle sekä tilanteessa, jossa toiminnanharjoittaja on laiminlyönyt kemikaalia koskevassa mainonnassaan vaarallisen kemikaalin mainontaa koskevat CLP-asetuksen 48 artiklassa säädetty vaatimukset. Vastaavia tilanteita voi tulla myös tässä hallituksen esityksessä muutettavaksi ehdotettavien säädösten markkinavalvonnassa, joten myös tämän toimivaltuuden käyttämisen mahdollisuus on tarpeellinen ympäristöhallinnon tuotteiden markkinavalvonnassa.

4.1.2 Uudet markkinavalvontaviranomaistehtävät

Liikennepolttoaineiden, ajoneuvojen sekä niiden materiaalien ja osien sekä EU-ympäristömerkittyjen tuotteiden markkinavalvontatehtävät voidaan katsoa uusiksi viranomaistehtäviksi.

Polttoaineiden laatudirektiivin ja sen toimeenpanemiseksi annetun valtioneuvoston asetuksen mukaista liikennepolttoaineiden (benssiini, diesel) laadunvalvontaa tekee Tulli. Se analysoi valvontasuunnitelman mukaan otetut polttoainenäytteet tullilaboratoriossa, joka toimittaa analyysitulokset ympäristöministeriöön. Ympäristöministeriö toimittaa tulokset Euroopan komissiolle. Valtioneuvoston asetuksessa moottoribensiinin, dieselöljyn ja eräiden muiden nestemäisten polttoaineiden laatuvaatimuksista säädetään vaatimuksia polttoaineiden laadulle, joiden mukainen valvonta ja näytteenotto voidaan katsoa olevan markkinavalvontaa vastaavia toimenpiteitä. Tullin tällä hetkellä tekemä laadunvalvonta kattaa käytännössä markkinavalvonta-asetuksen edellyttämät tuotteita koskevat tarkastukset, ja ovat jopa laajempia kuin markkinavalvonnassa edellytetty riskiperusteisuuteen tai pistokoeluontoisuuteen perustuva tuotteiden vaatimustenmukaisuuden tarkastaminen. Jos vaatimustenvastaisuuksia ilmenisi, tulisi nimettävän markkinavalvontaviranomaisen ryhtyä markkinavalvontalain mukaisiin toimenpiteisiin. Vaatimustenvastaisuustilanteita, eli polttoaineiden tiettyjen haitallisten aineiden pitoisuuksien ylittymisiä, on ollut vuosien mittaan vain yksittäisiä. Nimettävän markkinavalvontaviranomaisen tulisi tehdä Tullin kanssa yhteistyötä. Tulli tekee liikennepolttoaineiden näytteenottoa, ja tähän liittyvistä markkinavalvontatoimenpiteistä vastaisi nimettävä markkinavalvontaviranomainen. Käytännössä tuotteiden näytteenotto ja tarkastus voidaan katsoa hoituvan Tullin tämän hetkisen näytteenoton ja analysoinnin kautta. Markkinavalvontaviranomaiseksi ehdotetaan nimettäväksi Suomen ympäristökeskus. Tehtäviin liittyvä voimavaratarve olisi arvion mukaan yksi henkilötyövuosi (80 000 euroa), minkä lisäksi tarvitaan kertaluontoinen 15 000 euroa muun muassa tietojärjestelmäyhteyksien luomiseen vuodelle 2022.

EU-ympäristömerkkilain 2 §:n mukainen toimivaltainen elin on Ympäristömerkintä Suomi Oy. Se vastaa EU-ympäristömerkin myöntämiseen ja merkin edellytysten tarkastamiseen liittyvistä

tehtävistä Suomessa. Ympäristömerkintä Suomi Oy ei ole viranomaisorganisaatio, vaan valti-onyhtiö Motivan ohessa toimiva osakeyhtiö. Koska myös tämä EU-säädös kuuluu markkina-
valvonta-asetuksen soveltamisalaan, on EU-ympäristömerkityille tuotteille osoitettava lainsäädännössä markkinavalvontaviranomainen. Perustuslain 2 §:n 3 momentin hallinnon lainalaisuusperiaatteen mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Perustuslain 124 §:n mukaan merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan antaa vain viranomaiselle. Koska markkinavalvonnassa on kyse merkittävästä julkisen vallan käyttämisestä, ei Ympäristömerkintä Suomi Oy voi toimia EU-ympäristömerkittyjen tuotteiden markkinavalvojana. Tästä syystä markkinavalvontaviranomaiseksi ehdotetaan Suomen ympäristökeskusta. Ympäristömerkintä Suomi Oy:ssä tehtäviä hoitaa kaksi henkilöä. EU-ympäristömerkittyjen tuotteiden markkinavalvonta olisi käytännössä hyvin vähäistä ja pienimuotoista. On myös huomioitava, että osaa EU-ympäristömerkityistä tuotteista koskee myös eräät muut EU-säädökset, jotka kuuluvat markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan, ja niitä valvotaan esimerkiksi tuotteiden kemiallisten ominaisuuksien tai energiatehokkuuden näkökulmasta. Markkinavalvonta EU-ympäristömerkinnän näkökulmasta olisi melko pienimuotoista tästä syystä. Merkinnän edellytysten noudattamista hoitaa Ympäristömerkintä Suomi Oy. Kuitenkin markkinavalvontaviranomainen olisi toimivaltainen, mikäli EU-ympäristömerkin käyttämisessä havaittaisiin vaatimustenvastaisuutta. Markkinavalvontaviranomaiseksi ehdotetaan nimettäväksi Suomen ympäristökeskus, joka tekisi tehtävän hoitamisessa yhteistyötä Ympäristömerkintä Suomi Oy:n kanssa. Tehtävään tarvitaan kertaluonteinen 70 000 euron määräraha muun muassa tietojärjestelmäyhteyksien ja toimintaprosessien luomiseen vuodelle 2022. Vuodesta 2023 lisämäärärahatarve olisi 20 000 euroa vuosittain.

Romujoneuvodirektiivin 4 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että 1 päivän heinäkuuta 2003 jälkeen markkinoille saatettavien ajoneuvojen materiaalit ja osat eivät sisällä lyijyä, elohopeaa, kadmiumia eikä kuusiainetta kromia muissa kuin liitteessä II luetelluissa tapauksissa ja siinä esitettyjen edellytysten mukaisesti. Tämä markkinavalvontatehtävä kiellettyjen aineiden ja niitä koskevan merkintävelvollisuuden osalta on valtioneuvoston asetuksessa romujoneuvoista sekä vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta ajoneuvoissa 3 §:ssä säädetty jätelain yleisille valvontaviranomaisille (elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisille). Käytännössä jätelain yleiset valvontaviranomaiset eivät ole tätä tehtävää hoitaneet, eikä tämä ratkaisu ole ollut tarkoituksenmukainen tai kustannustehokas hajautettuna useiden kymmenien eri viranomaisten tehtäväksi. Näille viranomaisille ei ole myöskään osoitettu määrärahoja tehtävän hoitamiseksi. Tämä velvoittava viranomaistehtävä on välttämätöntä saattaa tällä hallituksen esityksellä sekä lainsäädännössä että tosiasiallisesti käytännössä kuntoon, sillä mikäli markkinavalvontaa ei toteuteta, voi tästä aiheutua seuraamuksia EU -komission suunnasta.

Romujoneuvodirektiivin mukainen markkinavalvontatehtävä on tarkoituksenmukaista hoitaa valtakunnallisesti keskitettynä, koska markkinavalvontaa hoidetaan riskiperusteisesti ja tiettyyn otantaan perustuen. Markkinavalvonnassa on tarkoituksenmukaista hyödyntää olemassa olevia järjestelmiä ja toimintatapoja, joiden toteuttaminen 13:sta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä yli 300 kunnan toimesta ei ole ollut käytännössä mahdollista eikä siihen ole osoitettu voimavaroja.

Edellä mainituista syistä ajoneuvoille sekä niiden materiaaleille ja osille olisi säädettävä tässä hallituksen esityksessä sellainen markkinavalvontaviranomainen, joka tätä markkinavalvontatehtävää tosiasiallisesti pystyy hoitamaan, ja tähän olisi osoitettava riittävä rahoitus. Tehtävä tulisi edellyttämään riskiperusteista ja pistokoeluontoista materiaalien ja osien tarkastamista, jota tehdään suunnitelmallisesti. Markkinavalvontaviranomaiseksi ehdotetaan nimettäväksi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Tehtävän arvioidaan edellyttävän vuosittain kahden henkilö-

työvuoden voimavarat (160 000 euroa) sekä 82 000 euroa muihin menoihin esimerkiksi tuotteenäytteiden hankintaan ja analysointiin. Lisäksi muun muassa tietojärjestelmäyhteyksien luomiseen tarvittaisiin kertaluonteisesti 60 000 euroa vuodelle 2022.

Edellä mainituista lisäresurssitarpeista linjataan osana vuoden 2022 talousarvioesityksen käsittelyä. Pysyvistä määrärahatarpeista päätetään osana julkisen talouden suunnitelmaa.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksellä muutettaisiin ympäristöhallinnon tuotesääntelyn markkinavalvontaa koskevat säännökset vastaamaan EU:n markkinavalvonta-asetuksen vaatimuksia. Näin myös ympäristöhallinnon tuotesääntelyn markkinavalvonta hoidettaisiin vastaavalla tavalla, kuin yleisesti eri tuoteryhmien markkinavalvonta on tarkoituksenmukaista hoitaa Suomessa. Kansallisesti markkinavalvontaa koskevat velvoitteet ovat markkinavalvontalaissa, jota jatkossa sovellettaisiin säännönmukaisesti myös ympäristöhallinnon säädöksissä säädettyihin tuotteisiin. Ehdotus selkeyttää ja yhdenmukaistaa markkinavalvontamenettelyjä ja siten helpottaa markkinavalvontaviranomaisten työtä. Markkinavalvonta-asetuksesta tulevien markkinavalvontatoimivaltuuksien osalta markkinavalvontaviranomaiseksi nimeämisen ei arvioida aiheuttavan merkittävää lisätyötä niille viranomaisille, jotka jo nykyisin tekevät markkinavalvontaa. Ehdotuksella kuitenkin selkeytyisi se tilanne, että jokaiselle soveltamisalaan kuuluvalla tuoteryhmälle olisi nimetty oma markkinavalvontaviranomainen, joka vastaisi tuoteryhmän markkinavalvonnasta.

Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettävän Tukesille uusista markkinavalvontatehtävistä koskien ajoneuvoja sekä niiden materiaaleja ja osia. Lisäksi esityksessä ehdotetaan säädettävän Suomen ympäristökeskukselle polttoaineiden ja EU-ympäristömerkittyjen tuotteiden markkinavalvontatehtävistä. Uusilla tehtävillä on vaikutuksia niin Tukesin kuin SYKEN viranomaistoimintaan niin uusien tuoteryhmien markkinavalvontaan liittyvän osaamisen kuin siitä aiheutuvan työmäärän osalta. Molemmissa viranomaisissa, Tukesissa sekä SYKEssä, on jo tällä hetkellä muita markkinavalvontatehtäviä. Tässä hallituksen esityksessä esitettävät uudet markkinavalvontatehtävät ovat uusia tehtäviä, mutta markkinavalvonnasta on molemmilla viranomaisilla kokemusta ja osaamista. Olemassa olevia markkinavalvonnan toimintatapoja ja järjestelmiä olisi tarkoituksenmukaista hyödyntää uusien tehtävien järjestämisessä. Uusien tuoteryhmien markkinavalvonnan toteuttaminen edellyttää Tukesilta ja SYKeltä näihin tuoteryhmiin sekä niitä koskevaan sääntelyyn perehtymistä. Markkinavalvonta-asetuksen yleisestä tavoitteesta markkinavalvonnan tehostamisesta ja uusista velvoitteista sekä markkinavalvontalain muutoksista johtuen molemmissa viranomaisissa on tarpeen tarkastella toimintatavat sekä järjestelmät ja yhteistyö muiden viranomaisten kanssa yhdenmukaiseksi markkinavalvontaa koskevien velvoitteiden kanssa, ja tästä aiheutuu työtä sekä Tukesissa että SYKEssä.

Viranomaisten toimintaan vaikuttavat myös viranomaisille markkinavalvonta-asetuksesta tulevat uudet markkinavalvonnan keinot. Näistä keinoista, oikeudesta hankkia tuotteita valehenkilöllisyyttä käyttäen, mahdollisuudesta määrätä korjaaviin toimenpiteisiin ryhtymisestä tuotteita koskevien menettelyjen saattamiseksi vaatimustenmukaiseksi, sekä verkkorajapintaan ja verkotunnukseen liittyvistä toimivaltuuksista, säädetään markkinavalvontalaissa. Hallituksen esityksessä markkinavalvonnasta todetaan, että uudet toimivaltuudet helpottavat valvontaviranomaisten työtä sekä antavat tarkoituksenmukaisemmat ja laajemmat keinot vaatimustenvastaisuustilanteisiin puuttumiseen myös verkossa tapahtuvassa myynnissä. Uusien toimivaltuuksien käyttöönoton ei ole arvioitu aiheuttavan merkittäviä lisävoimavaratarpeita. Toimivaltuuksien tarkempi kuvaus sekä niiden suhde perustuslakiin on arvioitu hallituksen esityksessä markkinavalvonnasta.

Hallituksen esityksessä markkinavalvonnasta todetaan, että kun markkinavalvontalain soveltamisalaan tulisi uusia tuotesäädöksiä, myös markkinavalvontaviranomaisten toimivallan voidaan arvioida jossain määrin laajenevan. Vaikutukset eivät kuitenkaan ole merkittäviä, koska lähes kaikilla soveltamisalaan lisättäväksi ehdotetuilla toimialoilla on jo entuudestaan ollut markkinavalvontaa koskevaa sääntelyä. Vastaava tilanne on myös ympäristöhallinnossa: suurinta osaa soveltamisalaan kuuluvista tuoteryhmistä on jo nykyisellään markkinavalvottu, ja tällä hallituksen esityksellä markkinavalvonnan periaatteita ja toimivaltuuksia yhdenmukaistetaan myös ympäristösääntelyssä. Hallituksen esityksen markkinavalvonnasta mukaan vaikutusten voidaan arvioida olevan kokonaisuudessaan positiivisia markkinavalvontamenettelyjen yhdenmukaistamisesta aiheutuvien tehokkuusetujen, yleisten etujen suojaamisen, sekä käytännön työn helpottumisen ja eri markkinavalvontaviranomaisten toimivaltuuksien yhdenmukaistumisen vuoksi.

4.2.2 Vaikutukset yrityksiin

Esityksellä voidaan arvioida olevan välillisiä vaikutuksia yritysten toimintaan siten, että tuotteiden markkinavalvontaa koskevat säännöt yhdenmukaistuvat ja selkeytyvät, kun markkinavalvonnassa sovellettaisiin markkinavalvontalain sääntelyä. Tätä kautta myös kuluttajien on entistä helpompaa luottaa siihen, että markkinoilla olevat tuotteet ovat niille asetettujen vaatimusten mukaisia ja turvallisia, eivätkä aiheuta haittaa esimerkiksi ihmisten terveydelle tai ympäristölle. Tuotteita myydään entistä enemmän internetin kautta, ja tästä syystä markkinavalvonnan toimivaltuuksien ulottaminen myös verkkorajapintaan edistää yritysten yhdenvertaista kohtelua, kun myös verkossa toimivia yrityksiä on aiempaa helpompaa markkinavalvoa. Koska markkinavalvontasääntelyä sovelletaan koko EU:n alueella, takaa yhdenmukainen sääntely tasavertaisemmat toimintaedellytykset sekä tasapuolisemmat kilpailunedellytykset myös verkkoympäristössä.

4.2.3 Ympäristövaikutukset

Esityksellä olisi välillisiä positiivisia vaikutuksia ympäristöön: tässä esityksessä muutettavaksi ehdotetuilla laeilla on jo sellaisenaan tavoitteena ympäristön tilan parantaminen ja pilaantumisen ehkäiseminen sekä jätteiden syntymisen ja niistä aiheutuvien haittojen ehkäisy. Markkinavalvonnalla voidaan varmistaa, että markkinoilla myytävät tuotteet ovat niille asetettujen vaatimusten mukaisia, eivätkä aiheuta haittaa tai vaaraa ihmisten terveydelle, turvallisuudelle tai ympäristölle. Tuotteiden vaatimustenmukaisuus voi tarkoittaa myös esimerkiksi ympäristöystävällisempien raaka-aineiden käyttöä tai tuotteiden parempaa kierrätettävyyttä.

4.2.4 Taloudelliset vaikutukset

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2022 talousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Esitykseen sisältyy kolme uutta markkinavalvontaviranomaisen tehtävää, joista aiheutuu sekä henkilövoimavarojen että muiden määrärahojen tarve, kuten edellä luvussa 4.1.2 on kuvattu.

Suomen ympäristökeskukselle tulisi uusi tehtävä ja lisätyötä esityksessä ehdotetun liikennepolttoaineiden markkinavalvonnasta. Suomen ympäristökeskus nimettäisiin ympäristönsuojelulaissa liikennepolttoaineiden markkinavalvontaviranomaiseksi, jolloin Suomen ympäristökeskuksen tehtävänä olisi ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin esimerkiksi polttoaineiden vaatimustenvastaisuustilanteissa. Arvion mukaan liikennepolttoaineiden markkinavalvonnasta aiheutuisi yhteensä yhden henkilötyövuoden vuosittainen, eli 80 000 euron, mukainen voimavaratarve. Sen lisäksi vuodelle 2022 Suomen ympäristökeskukselle osoitettaisiin kertaluontoisesti 15 000

euroa sellaisiin muihin menoihin, joita ovat Tullin sekä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston valvontajärjestelmien välisen liittymän rakentaminen SYKE:n kanssa sekä toimintatapojen luominen. Yhdelle henkilötövuodelle arvioidaan olevan pysyvä vuosittainen tarve.

Suomen ympäristökeskukselle tulisi uutena tehtävänä ja lisätyötä myös EU-ympäristömerkittyjen tuotteiden markkinavalvonnasta. Suomen ympäristökeskus nimettäisiin markkinavalvontaviranomaiseksi EU-ympäristömerkkilaissa, ja se vastaisi markkinavalvonnan viranomaistehtävistä esimerkiksi tuotteiden vaatimustenvastaisuustilanteissa. Arvion mukaan tehtävä edellyttää kertaluontoista 70 000 euron määrärahaa tietojärjestelmien ja toimintaprosessien luomiseksi Ympäristömerkintä Suomi Oy:n kanssa sekä markkinavalvonnan muuhun käynnistämiseen Suomen ympäristökeskuksessa. Tämän jälkeen vuosittainen määrärahatarve olisi 20 000 euroa vuodessa toiminnan ylläpitämiseen.

Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle aiheutuisi lisätyötä ja sille osoitettaisiin uutena tehtävänä ajoneuvojen sekä niiden materiaalien ja osien markkinavalvontatehtävä. Tukes nimettäisiin markkinavalvontaviranomaiseksi jätelaissa, ja se tarkoittaisi eräiden vaarallisten aineiden käytön ja niitä koskevan merkitsemisvelvollisuuden valvontaa markkinoille saatetuissa ajoneuvoissa sekä niiden materiaaleissa ja osissa. Arvion mukaan ajoneuvojen sekä niiden materiaalien ja osien markkinavalvonnasta aiheutuisi yhteensä kahden henkilötövuoden eli 160 000 euron voimavaratarve, sekä 82 000 euron tarve muille menoille kuten esimerkiksi tuotenäytteiden hankinnalle. Näiden lisäksi vuodelle 2022 tarvittaisiin kertaluontoisesti 60 000 euroa muihin menoihin, jotka aiheutuvat muun muassa ajoneuvojen tyyppihyväksyntöjä koskeviin tietojärjestelmiin pääsyn järjestämisestä sekä Tukesin järjestelmien muutoksista, kuten määrittelystä, suunnittelusta, koodin muutoksesta, testauksesta ja tuotantoon siirrosta. Yhteensä romuajoneuvodirektiivin markkinavalvontaan liittyvät määrärahatarpeet olisivat 302 000 euroa vuonna 2022. Tehtävän edellyttämien voimavarojen olisi tarkoituksenmukaista olla pysyviä.

Voimavarojen tarvetta tulisi seurata lakimuutosten toimeenpanon yhteydessä. Edellä mainituista lisävoimavarojen tarpeesta linjataan osana vuoden 2022 talousarvioesityksen käsittelyä. Pysyvistä määrärahatarpeista päätetään osana julkisen talouden suunnitelmaa.

5 Lausuntopalaute

Esityksestä annettiin lausuntoja yhteensä 14 kappaletta. Liikenne- ja viestintäministeriöllä, maa- ja metsätalousministeriöllä, valtiovarainministeriöllä, Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja kuluttajaliitolla ei ollut lausuttavaa esityksen sisällöstä.

Yleisiä huomioita esityksestä

Työ- ja elinkeinoministeriö kannattaa ja pitää tärkeänä, että ympäristöministeriön hallinnonala hyödyntää jatkossa laajasti markkinavalvontalakia sen vastuulle kuuluvan sektorisääntelyn täytäntöönpanossa. Valmistelun aikana on käyty keskusteluja ministeriöiden ja Tukesin kanssa ja esityksessä arvioitu resurssitarve romuajoneuvodirektiivin velvoitteiden markkinavalvontaan vastaa keskusteltua.

Työ- ja elinkeinoministeriö esittää lausunnossaan, että muutettaisiin markkinavalvontalain 1 §:n 1 momentti koko pykälän sijasta, koska markkinavalvontalakiin kohdistuu muutostarpeita eri hallituksen esityksissä. Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää lisäksi huomiota, että onko 4 §:n ehdotetuissa muutoksissa tarpeen viitata lain lisäksi myös pykälään, jonka mukaisia tuotteita valvotaan, sillä tämä poikkeaa 4 §:n nykyisestä sääntelymallista, jossa viitataan vain pelkkään sektorilakiin. Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää myös huomiota ympäristönsuojelulain 172

§:n perusteluihin ja niiden tarkentamiseen, sekä jätelain 123 §:n muotoilujen asianmukaisuuteen.

Sekä työ- ja elinkeinoministeriö että sosiaali- ja terveysministeriö lausuvat, että esitys on laitemeluasetuksen valvonnan järjestämisen osalta puutteellinen ja tulee korjata. Sosiaali- ja terveysministeriö ei pidä mahdollisena laitemeluasetuksen mukaisen markkinavalvonnan siirtämistä työsuojeluviranomaisten eli työsuojelun vastuualueiden sekä sosiaali- ja terveysministeriön tehtäväksi. Valvontasääntelyn jakautumisen useaan eri säädökseen voidaan katsoa olevan hyvin ongelmallista työsuojeluviranomaisten nykyisin sovellettavana olevan markkinavalvonnan säädöskokonaisuuden kannalta. Esitysluonnoksessa esitetyt muutokset valvontaviranomaisten tehtäviin ja vastuisiin olisivat edellyttäneet selkeää resurssien osoittamista markkinavalvontatehtävien tosiasiallisen toteuttamisen mahdollistamiseksi sekä muun muassa riittävän asiantunteumuksen takaamiseksi. Myös Tukes katsoo, että esityksessä sille osoitettu laitemeluasetuksen mukainen markkinavalvontarooli olisi sille uusi, ja nimeäminen muuttaisi Tukesin ja työsuojeluviranomaisten roolia merkittävästi. Tukes katsoo, että markkinavalvontatoimivallan uudelleenjärjestelyä ei voida ratkoa erillisinä asioina kuluttaja- ja työkäyttöisten laitteiden melun osalta. Mikäli valvontatoimivallan jaossa poikettaisiin nykyisestä konedirektiivin mukaisesta toimivallanjaosta, Tukes katsoo, että kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaisinta olisi, että ympäristöministeriön hallinnonalan viranomaiset, esimerkiksi Suomen ympäristökeskus, toteuttaisivat laitemeluasetuksen valvonnan. Esityksessä ei myöskään ole otettu kantaa Tukesin ja työsuojeluviranomaisten uuden roolin mukanaan tuomien resurssitarpeiden kattamiseen.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto pitää erittäin tärkeänä, että asetuksen tasolla nykyisin säädetyt toimivaltasäännökset kumotaan. Tukes on ollut mukana asian valmisteluvaiheessa ja pitää yleisesti esitettyjä muutoksia hyvinä erityisesti tuotevalvonnan tehokkaan järjestämisen kannalta. Hallituksen esityksessä ehdotetaan muun ohella Tukesin nimeämistä lain tasolla markkinavalvontaviranomaiseksi ja lisäksi esitetään markkinavalvontalain keinojen käyttöönottoa valvonassa (joidenkin sektorilakien keinojen ohella) seuraavien, nyt jo Tukesin valvottavina olevien tuotteiden osalta: rakennusmaalien ja -lakkojen sekä ajoneuvojen korjausmaalauksessa käytettävät tuotteet, sähkö- ja elektroniikkalaitteet, pakkaukset, sekä akut ja paristot.

Suomen ympäristökeskus lausuu, että sille osoitettaisiin hallituksen esityksessä liikennepolttoaineiden sekä EU-ympäristömerkittyjen tuotteiden markkinavalvonta. Suomen ympäristökeskus pitää hallituksen esitystä perusteltuna ja hyvin valmisteltuna, ja se on valmis vastaanottamaan sille osoitetut uudet markkinavalvontatehtävät niihin osoitetun rahoituksen puitteissa. Voimavarojen tarvetta tulisi seurata lakimuutosten toimeenpanon yhteydessä, ja pysyvistä määrärahatarpeista päätettäessä olisi tarpeen arvioida myös mahdollisten uusien EU-säädösmuutosten, esimerkiksi F-kaasuasetus, vaikutukset voimavaratarpeisiin.

Tulli toteaa, että sille ei esitetä esityksessä uusia valvontatehtäviä. Esityksessä on kuitenkin mainittu resurssivaikutukset SYKelle valvontajärjestelmien yhteensovittamisessa Tullin ja Tukesin järjestelmiin. Mahdolliset muutostyöt valvontajärjestelmiin voivat aiheuttaa resurssivaikutuksia myös Tullille, mutta vaikutusten määrää on vielä vaikea arvioida.

Suomen Kuntaliiton mukaan uudet nimetyt markkinavalvontaviranomaiset tehostavat valvontaa ja helpottavat tältä osin kuntien viranomaisten valvontataakkaa. Kuntaliitto kannattaa tehtyjä esityksiä markkinavalvonnan tehostamiseksi.

Liikenne- ja viestintävirasto kannattaa esitysluonnosta ja katsoo, että eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 ja 4 §:ien lisäykset yhtenäistävät viraston markkinavalvonnassa sovellettavaa sääntelyä.

Päivittäistavarakauppa ry ja Kaupan liitto lausuvat, että esityksen muutokset vaikuttavat olevan linjassa yleisten markkinavalvontalakiin tehtävien muutosten kanssa. Nykysääntelyä ei ole karistettu siltä osin, kun markkinavalvonta-asetus sallii tietyt vähimmäisvaatimukset ylittävät kansalliset joustot, mitä pidetään perusteltuna. Sääntelyn keventämisen mahdollisuutta sekä sen taloudellisia ja muita vaikutuksia olisi tullut arvioida tarkemmin. Taloudelliset kustannukset eivät lisääntyisi toimijoille, jotka toimivat vaatimustenmukaisesti säädöksiä ja viranomaismääräyksiä noudattaen, eikä esitetä sellaisia kansallisia säännöksiä, jotka olisivat omiaan lisäämään viranomaisprosessien jäykkyyttä tai kasvattamaan yritysten hallinnollista taakkaa tarpeettomasti. On tärkeää, että viranomaiset tekevät yhteistyötä tietojen vaihdossa ja hallintomenettelyissä ja että valvontalinjaukset ovat yhteneväisiä.

Päivittäistavarakauppa ry ja Kaupan liitto toteavat markkinavalvontalaista tulevien uusien toimivaltuuksien osalta, että valehenkilöllisyyden käyttämistä tarvitaan verkkokauppavalvonnassa, jotta se olisi tehokasta. Markkinavalvonnan tulee keskittyä tuotteiden valvontaan enenevässä määrin verkkokauppaympäristössä, eikä valvonnan painopistettä tule siirtää talouden toimijoiden menettelyjen valvontaan. Viranomaisten toimivallan käytön sekä seuraamuksien määrittämisen osalta on tärkeää, että markkinavalvontaa ohjaa riskiperusteinen ja suhteellisuusperiaatteen mukainen lähestymistapa.

Kaupan liitto tukee ratkaisua, joka ottaa huomioon ympäristö- ja markkinavalvonnan erilaiset lähtökohdat. On välttämätöntä, että valvontaviranomaiset tekevät jouhevaa yhteistyötä markkinavalvonnassa. Yhtenäiset linjaukset ovat tarpeen erityisesti, kun tuotteita voi käytännössä valvoa useampi taho.

Lausuntopalautteen huomioiminen valmistelussa

Lausuntopalautteen johdosta esitystä on täsmennetty. Esityksessä on huomioitu työ- ja elinkeinoministeriön sekä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston yksityiskohtaiset huomioidut esitykseen. Laitemeluasetuksen mukaisten tuotteiden markkinavalvontavelvoitteiden toimeenpanosta ei säädettäisi tässä ehdotuksessa, vaan siitä valmisteltaisiin oma hallituksen esitys.

6 Säännöskohtaiset perustelut

6.1 Eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettu laki

1 §. Soveltamisala. Markkinavalvontalain soveltamisalaan olisi tarkoitus lisätä tässä hallituksen esityksessä muutettavaksi ehdotetut ympäristöhallinnon lait, joissa säädetään markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan kuuluvista tuotteista. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin ympäristönsuojelulaki, jätelaki ja laki EU-ympäristömerkistä. Jatkossa näissä säädöksissä tarkemmin säädettyjen tuoteryhmien markkinavalvonnassa noudatettaisiin markkinavalvontalakia.

4 §. Valvontaviranomaiset. Pykälässä säädetään niistä viranomaisista, jotka toimivat tämän lain mukaisina markkinavalvontaviranomaisina. Pykälän 1 momentissa säädetään Turvallisuus- ja kemikaalivirasto yleiseksi markkinavalvontaviranomaiseksi. Ympäristöhallinnon alalla Turvallisuus- ja kemikaalivirasto vastaisi orgaanisia liuottimia tietyissä maaleissa ja lakoissa sekä ajoneuvojen korjausmaalaustuotteissa olevia haihtuvia yhdisteitä sisältävien tuotteiden, ajoneuvojen sekä niiden materiaalien ja osien, pakkausten, paristojen ja akkujen sekä sähkö- ja elektrooniikkalaitteiden markkinavalvonnasta.

Pykälän 4 momentissa säädetään Liikenne- ja viestintävirasto ilmailulaissa ja ajoneuvolaissa tarkoitettujen tuotteiden markkinavalvontaviranomaiseksi. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi,

että Liikenne- ja viestintävirasto toimisi markkinavalvontaviranomaisena myös ympäristönsuojelulain 24 a §:n 3 momentissa tarkoitettujen tuotteiden osalta, eli työkonemoottoreiden osalta. Säännöksen nojalla jatkossa, kun Liikenne- ja viestintävirasto toimii työkonemoottoreiden markkinavalvontaviranomaisena, se noudattaisi valvonnassaan markkinavalvontalakia.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti, jossa säädettäisiin Suomen ympäristökeskus markkinavalvontaviranomaiseksi ympäristönsuojelulain 24 a §:n 2 momentissa sekä EU-ympäristömerkistä annetussa laissa tarkoitettujen tuotteiden osalta. Suomen ympäristökeskus on käytännössä vastannut F-kaasuja ja otsonikerrosta heikentäviä aineita sisältävien laitteiden markkinavalvonnasta osana toimivaltaisen viranomaisen tehtäviä. Suomen ympäristökeskus ehdotettaisiin säädettäväksi markkinavalvontaviranomaiseksi F-kaasuja ja otsonikerrosta heikentävien aineiden ja niitä sisältävien laitteiden lisäksi liikennepolttoaineiden sekä EU-ympäristömerkitettyjen tuotteiden osalta. Jatkossa edellä mainittujen tuotteiden markkinavalvonnassa sovellettaisiin markkinavalvontalain sääntelyä.

6.2 Ympäristönsuojelulaki

21 §. Valtion viranomaiset. Pykälän 4 momentissa täsmennettäisiin Suomen ympäristökeskuksen roolia. Suomen ympäristökeskus toimii otsoniasetuksen ja F-kaasuasetuksen mukaisena toimivaltaisena viranomaisena. Asetusten velvoitteet ovat tarpeellisilta osin toimeenpantu kansallisesti ympäristönsuojelulailla. Ympäristönsuojelulain 21 §:n 4 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että Suomen ympäristökeskus toimii lisäksi otsoniasetuksen sekä F-kaasuasetuksen mukaisena valvontaviranomaisena, ellei muualla tässä laissa toisin säädetä. Täsmennys on tarpeen, jotta Suomen ympäristökeskuksen rooli ja valtuudet F-kaasuasetuksen ja otsoniasetuksen mukaisena valvontaviranomaisena olisivat nykyistä selkeämmät.

Suomen ympäristökeskus valvoo otsoni- ja F-kaasuasetusten velvoitteita, lukuun ottamatta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten 21 §:n 2 momentin mukaista valvontaa ja 24 §:n 2 momentin nojalla kuntien terveydensuojeluviranomaisten, kuluttajaturvallisuuksissa tarkoitettujen valvontaviranomaisten ja elintarvikevalvontaviranomaisten toimialallaan tekemää valvontaa, Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tekemää 159 §:n mukaisten pätevyyksien valvontaa ja Tullin toimialaansa koskevaa valvontaa ympäristönsuojelulain 24 §:n 4 momentin mukaisesti. Koska otsoni- ja F-kaasuasetusten mukaisia viranomaistehtäviä hoitavat myös muut viranomaiset kuin Suomen ympäristökeskus, on sen roolin tarkentaminen tähän säännökseen tarpeellista.

Täsmentämällä Suomen ympäristökeskus myös otsoni- ja F-kaasuasetuksen mukaiseksi valvontaviranomaiseksi, on aiempaa selkeämpää, että näiden asetusten mukaisessa muussa valvonnassa kuin markkinavalvonnassa ovat sovellettavissa ne ympäristönsuojelulain säännökset, joissa säädetään valvontaviranomaisen toimivaltuuksista, esimerkiksi ympäristönsuojelulain 172 §:n mukainen tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus tai 183 §:n mukainen kiellon tai määräyksen antaminen. Otsoni- ja F-kaasuasetusten mukainen valvonta tarkoittaa esimerkiksi fluorattujen kasvihuonekaasujen tai otsonikerrosta heikentävien aineiden päästökieltojen valvontaa, fluorattuja kasvihuonekaasuja tai niitä sisältäviä laitteita myyvien toiminnanharjoittajien valvontaa sekä F-kaasuasetuksen kiintiöjärjestelmän toteutumisen valvontaa. Suomen ympäristökeskus toimii F-kaasuasetuksen ja otsoniasetuksen mukaisena toimivaltaisena viranomaisena, jonka tehtäviin kuuluu sekä markkinavalvonta että muu edellä mainittujen asetusten mukainen valvonta siltä osin, kun sitä ei ole toisaalla ympäristönsuojelulaissa säädetty muiden viranomaisten tehtäväksi niin markkinavalvonnan kuin muun asetusten mukaisen valvonnan osalta. Muussa valvonnassa kuin markkinavalvonnassa Suomen ympäristökeskus soveltaa ympäristönsuojelulakia, ja jotta Suomen ympäristökeskuksen toimivaltuudet sekä markkinavalvonnassa että

muussa valvonnassa olisivat tasapainossa, on tässä pykälässä ehdotettu toimivaltuuksien täsmäntäminen tarpeen.

Lisäksi Suomen ympäristökeskuksen roolista markkinavalvontaviranomaisena säädettäisiin ehdotetussa uudessa 24 a §:ssä.

24 §. Muut valvontaviranomaiset. Pykälän 1 momentista poistettaisiin viittaus lain 23 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin yleisiin valvontaviranomaisiin, joita ovat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (valtion valvontaviranomainen) sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Tuote-VOC -asetuksen valvontaa on käytännössä hoidettu ainoastaan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimesta, eivätkä ympäristönsuojelulain yleiset valvontaviranomaiset ole juurikaan vastanneet tästä valvonnasta. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto säädetään ympäristönsuojelulain 21 §:n 5 momentissa tuote-VOC-direktiivin mukaiseksi toimivaltaiseksi viranomaiseksi. Ympäristönsuojelulain 24 §:n 1 momentissa säädetään, että Turvallisuus- ja kemikaalivirasto valvoo kansallisen tuote-VOC-asetuksen noudattamista. Tämän säännöksen nojalla Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on toimivalta soveltaa ympäristönsuojelulain valvontakeinoja tuote-VOC-asetuksen valvonnassa. Esimerkiksi ympäristönsuojelulain 218 §:n 2 momentissa säädetään poikkeamisen myöntämisestä tuote-VOC –direktiivissä säädetyistä raja-arvoista. Jos tuote-VOC –asetuksen muita kuin markkinavalvontaa koskevia vaatimuksia on rikottu, voidaan tällöin soveltaa 183 §:n 1 momentin toimivaltuuksia. Toimivaltuutena on muun muassa 183 §:n 1 momentin 4 kohdassa mahdollisuus määrätä rikkoja toimittamaan aine, kemikaali, valmiste, tuote, laite tai kone taikka osa siitä asianmukaisesti käsiteltäväksi jätteenä. Vastaava toimivaltuus markkinavalvontatilanteissa voidaan katsoa sisältyvän markkinavalvontalain 25 §:n, jonka nojalla tuote olisi mahdollista myös määrätä käsiteltäväksi jätteenä. Edellä mainittujen lisäksi on tarpeen, että myös nimenomaisesti säädetään Turvallisuus- ja kemikaalivirasto tuote-VOC-asetuksen markkinavalvontaviranomaiseksi ehdotettavassa 24 a §:n 1 momentissa, jonka mukaisessa valvonnassa noudatetaan markkinavalvontalakia ja markkinavalvonta-asetusta.

Pykälän 3 momentti ehdotetaan siirrettäväksi uuteen 24 a §:än. Säännökseen mukaan Liikenne- ja viestintävirasto toimii liikkuviin työkoneisiin tarkoitettujen polttomoottoreiden kaasu- ja hiukkaspäästöjen raja-arvoihin ja tyyppihyväksyntään liittyvistä vaatimuksista, asetusten (EU) N:o 1024/2012 ja (EU) N:o 167/2013 muuttamisesta ja direktiivin 97/68/EY muuttamisesta ja kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/1628 tarkoitettuna markkinavalvontaviranomaisena. Koska säännös koskee sisällöllisesti Liikenne- ja viestintäviraston roolia liikkuvien työkoneiden markkinavalvontaviranomaisena, sopii se asiassisällöltään paremmin uuteen ehdotettavaan 24 a §:n, jossa säädettäisiin markkinavalvontaviranomaisista.

24 a §. Markkinavalvontaviranomaiset. Lakiin ehdotettaisiin lisättäväksi uusi pykälä, jossa säädettäisiin markkinavalvontaviranomaisista. Markkinavalvonta-asetuksen 10 artiklan 2 alakohdan mukaan jokaisen jäsenvaltion on nimettävä alueelleen yksi tai useampi markkinavalvontaviranomainen. Markkinavalvonta-asetusta sovelletaan sen liitteessä 1 mainittuihin säädöksiin. Osa liitteessä mainituista EU-asetuksista ja direktiiveistä on toimeenpantu kansallisesti ympäristönsuojelulailla tai sen nojalla annetuilla asetuksilla.

Ympäristönsuojelulailla on toimeenpantu tarpeellisilta osin kansallisesti markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan kuuluvien otsoniasetuksen, F-kaasuasetuksen ja työkonemoottoreiden tyyppihyväksyntäasetuksen säännöksiä.

Markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan kuuluvia EU-direktiivejä on toimeenpantu ympäristönsuojelulain nojalla annetuilla valtioneuvoston asetuksilla. Näitä asetuksia ovat: ympäristönsuojelulain 216 §:n 2 momentin nojalla annettu valtioneuvoston asetus moottoribensiinin,

dieselöljyn ja eräiden muiden nestemäisten polttoaineiden laatuvaatimuksista (1206/2010) ja ympäristönsuojelulain 216 §:n 2 momentin nojalla annettu valtioneuvoston asetus orgaanisten liuottimien käytöstä eräissä maaleissa ja lakoissa sekä ajoneuvojen korjausmaalaustuotteissa aiheutuvien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta (837/2005).

Koska edellä mainittujen EU-asetusten säännöksiä on toimeenpantu ympäristönsuojelulailla, ja edellä mainitut EU-direktiivit on toimeenpantu ympäristönsuojelulain nojalla annetuilla asetuksilla, tulisi edellä mainittujen säädösten mukaisten tuotteiden markkinavalvontaviranomaisista säätää ympäristönsuojelulaissa. Viranomaisen tehtävistä ja toimivallasta tulee säätää laissa. Tästä syystä ympäristönsuojelulakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 24 a § markkinavalvontaviranomaisista. Edellä mainittujen ympäristönsuojelulain 216 §:n nojalla annettujen valtioneuvoston asetusten viranomaisia koskevia pykäläiä täsmennettäisiin vastaavasti sitten, kun nämä ympäristönsuojelulain säännökset ovat tulleet voimaan.

Ehdotetun 24 a §:n ensimmäisessä momentissa säädettäisiin, että Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimisi ympäristönsuojelulain 216 §:n 2 momentin nojalla annetun orgaanisia liuottimia sisältäviä tuotteita koskevan valtioneuvoston asetuksen mukaisten tuotteiden markkinavalvontaviranomaisena.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että Suomen ympäristökeskus toimisi otsoniasetuksen sekä F-kaasuasetuksen osalta tuotteiden markkinavalvontaviranomaisena. Otsoniasetuksen mukaisia tuotteita ei ole viime vuosina ollut Suomessa markkinoilla, mutta kyseessä on voimassa oleva EU-sääntely, minkä vuoksi otsonikerrosta heikentäviä aineita sisältävien tuotteiden markkinavalvonnasta tulee säätää. F-kaasuja käytetään esimerkiksi erilaisissa kylmä-, ilmastointi- ja lämpöpumppulaitteistoissa, joita markkinavalvotaan. Suomen ympäristökeskus toimisi markkinavalvontaviranomaisena myös ympäristönsuojelulain 216 §:n 2 momentin nojalla annetun moottoribensiinin, dieselöljyn ja eräiden muiden nestemäisten polttoaineiden laatuvaatimuksia koskevan valtioneuvoston asetuksen mukaisten tuotteiden osalta. Polttoaineiden laadunvalvonta koskee bensiiniä ja dieseliä, ja polttoaineiden laadunvalvontaa tekee Tulli.

Pykälän 3 momenttiin siirrettäisiin nykyinen ympäristönsuojelulain 24 §:n kolmas momentti, jossa säädetään työkonemoottorien tyyppihyväksyntäasetuksen mukaisesta markkinavalvontaviranomaisesta. Asetuksen mukaisena markkinavalvontaviranomaisena toimisi jatkossakin Liikenne- ja viestintävirasto. Säännöstä ei ole tarpeen muuttaa sisällöllisesti, mutta asiallisesti se kuuluisi jatkossa paremmin uuteen 24 a pykälään.

24 b §. *Markkinavalvontaviranomaisten toimivalta.* Ympäristönsuojelulakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös markkinavalvontaviranomaisten toimivallasta. Viranomaisten toimivaltaa koskeva sääntely tulee olla laissa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että markkinavalvonnasta, ulkorajavalvonnasta, sekä muutoksenhausta markkinavalvontaviranomaisten päätöksiin säädetään eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa.

Pykälän 2 momentissa olisi viittaussäännös markkinavalvonta-asetukseen markkinavalvonnan, talouden toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön sekä unionin markkinoille tulevien tuotteiden valvonnan puitteista, joista säädetään markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 1020/2019. Viittaus olisi informatiivinen, sillä EU:n markkinavalvonta-asetus on suoraan sovellettavaa sääntelyä. Sen sääntely velvoittaa markkinavalvontaviranomaisia suoraan, kun on kysymys esimerkiksi vakavaa riskiä aiheuttavien tuotteiden poistamisesta markkinoilta tai tullitarkastuksista.

Markkina- ja valvonta-asetuksessa säädetään markkina- ja valvonnan puitteista, talouden toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön sekä unionin markkinoille tulevien tuotteiden valvonnan puitteista. Osa markkina- ja valvonta-asetuksen velvoitteista on tarkoituksenmukaista toimeenpanna kansallisesti markkina- ja valvontalain muutoksella. Markkina- ja valvontalaissa säädetään muun muassa viranomaisten toimivaltuuksista. Markkina- ja valvonta-asetusta ja markkina- ja valvontalakeja sovellettaisiin jatkossa rinnakkain soveltamisalaan kuuluvien ympäristönsuojelua koskevien EU-säädösten sekä niiden kansalliseksi toimeenpanemiseksi annettujen valtioneuvoston asetusten kanssa. Ehdotettavissa 1 ja 2 momenteissa viitattaisiin markkina- ja valvontaviranomaisen toimivallan osalta markkina- ja valvonta-asetukseen sekä kansalliseen markkina- ja valvontalakiin, joissa säädettyjen toimivaltuuksien nojalla markkina- ja valvontaa jatkossa toteutettaisiin 24 a §:ssä tarkoitettujen tuoteryhmien osalta.

172 §. Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että 24 a §:ssä tarkoitetuilla markkina- ja valvontaviranomaisilla olisi muiden 172 §:ssä mainittujen viranomaisten ohella oikeus saada tietoja ja tehdä tarkastuksia tämän säännöksen mukaisesti. Säännöksen mukainen valvontaviranomainen olisi myös Suomen ympäristökeskus valvoessaan F-kaasuasetuksen sekä otsoniasetuksen noudattamista, ja tämän tehtävän tarkentamisesta ehdotetaan säädettyä täsmällisemmin tämän hallituksen esityksen 21 §:n 4 momentissa. Markkina- ja valvontalain 9 §:ssä säädetään oikeudesta tehdä tarkastuksia, ja pykälän 2 momentin mukaan markkina- ja valvontaviranomaisen oikeudesta ulottaa tarkastus pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiloihin säädetään tarvittaessa erikseen 1 §:n 1 momentissa mainituissa laeissa. Koska ympäristönsuojelulaki kuuluu markkina- ja valvontalain soveltamisalaan, ja ympäristönsuojelulain 172 §:n 2 momentissa säädetään pysyväisluonteiseen asumiseen kohdistuvista tarkastuksista, on tarpeen täsmentää markkina- ja valvontaviranomaisille vastaava oikeus kuin pykälän 1 momentissa mainituille muille ympäristönsuojelulain viranomaisille. Säännöksessä tarkoitettut viranomaiset voivat tarvita ympäristönsuojelulain muun valvonnan yhteydessä pääsyä 172 §:n 2 momentin mukaisiin pysyväisluonteisiin asumuksiin, ja siksi olisi tarkoituksenmukaista, että markkina- ja valvontaviranomaisella olisi vastaava oikeus. Tämä ympäristönsuojelulain säännös on erityissääntelyä suhteessa markkina- ja valvontalakiin, ja sen toimivaltuus ulottuu markkina- ja valvontalain 9 §:ssä säädettyä laajemmalle.

Pykälässä säädetään lisäksi viranomaisen oikeudesta saada valvontaa varten tarpeellisia tietoja säännöksen nojalla. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan viranomaisen on oikeus salassapito- ja velvollisuuden estämättä saada vain välttämättömiä tietoja. Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan viranomaisella on oikeus saada tarpeelliset tiedot tuotteen valmistuksesta ja siinä käytettävistä aineista sekä valmistettavista, maahan tuotavista tai muutoin markkinoille saatettavista tuotteista tuotteen valmistajalta, maahantuojalta tai muulta markkinoille saattajalta. Lisäksi pykälän 3 momentissa säädetään toiminnanharjoittajan, tuotteen valmistajan, markkinoille saattajan tai haltijan velvollisuudesta esittää viranomaiselle tarvittavat asiakirjat tarkastuksia toimitettaessa. Sääntely on osin päällekkäistä markkina- ja valvontalain 8 §:n kanssa. Ympäristönsuojelulaissa säädetty markkina- ja valvontaviranomaiset valvovat toimintaa tämän lain säännösten mukaisesti, ja uutena tehtävänä markkina- ja valvontaa hoidettaisiin markkina- ja valvontalain nojalla. Joskus sama viranomainen toimii sekä markkina- ja valvontaviranomaisena että säädöksen muista viranomaisvelvoitteista tai valvonnasta vastaavana viranomaisena.

6.3 Jätelaki

24 a §. Markkina- ja valvonta. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jossa säädettäisiin markkina- ja valvonnasta. Markkina- ja valvonta-asetuksen 10 artiklan 2 alakohdan mukaan jokaisen jäsenvaltion on nimettävä alueelleen yksi tai useampi markkina- ja valvontaviranomainen. Markkina- ja valvonta-asetuksen liitteessä 1 on mainittu säädökset, joihin markkina- ja valvonta-asetus soveltuu.

Osa liitteessä mainituista säädöksistä on toimeenpantu kansallisesti jätelaille ja sen nojalla annetuilla valtioneuvoston asetuksilla. Asetukset on annettu jätelain eri pykälien nojalla, mutta asetusten tuotteita koskevat velvoitteet perustuvat jätelain 10 §:n asetuksenantovaltuuteen. Tuotteita koskevia valtioneuvoston asetuksia ovat: valtioneuvoston asetus pakkauksista ja pakkausjätteistä (518/2014), valtioneuvoston asetus romuajoneuvoista sekä vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta ajoneuvoissa (123/2015), valtioneuvoston asetus paristoista ja akuista (520/2014), sekä valtioneuvoston asetus sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta (519/2014).

Koska edellä mainittujen EU-direktiivien yksityiskohtaiset tuotteiden ominaisuuksia koskevat vaatimukset on pantu täytäntöön jätelain nojalla annetuilla valtioneuvoston asetuksilla, on markkinavalvontaviranomaisesta sekä toimivaltuuksista tarkoituksenmukaista säätää jätelaissa. Tästä syystä jätelakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 24 a § markkinavalvonnasta. Muutoksen jälkeen valtioneuvoston asetusten markkinavalvontaviranomaisia koskevat säännökset kumottaisiin.

Ehdotetussa 1 momentissa säädettäisiin, että Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimisi pakkaus-ten, ajoneuvojen sekä niiden materiaalien ja osien, paristojen ja akkujen sekä sähkö- ja elektroniikkalaitteiden markkinavalvontaviranomaisena siten kuin siitä tarkemmin säädetään jätelain nojalla annetuissa asetuksissa.

Pykälän 2 momentin mukaan markkinavalvonnasta, ulkorajavalvonnasta, sekä muutoksenhausta markkinavalvontaviranomaisten päätöksiin säädettäisiin eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa.

Pykälän 3 momentissa olisi viittaussäännös markkinavalvonta-asetukseen. Säännöksen mukaan markkinavalvonnan, talouden toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön sekä unionin markkinoille tulevien tuotteiden valvonnan puitteista säädetään markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/1020. Viittaus olisi informatiivinen, sillä EU:n markkinavalvonta-asetus on suoraan sovellettavaa sääntelyä. Sen sääntely velvoittaa markkinavalvontaviranomaisia suoraan, kun on kysymys esimerkiksi vakavaa riskiä aiheuttavien tuotteiden poistamisesta markkinoilta tai tulitarkastuksista.

Markkinavalvonta-asetuksessa säädetään markkinavalvonnan puitteista, talouden toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön sekä unionin markkinoille tulevien tuotteiden valvonnan puitteista. Osa markkinavalvonta-asetuksen velvoitteista on tarkoituksenmukaista toimeenpanna kansallisesti markkinavalvontalain muutoksella. Markkinavalvontalaissa säädetään muun muassa viranomaisten toimivaltuuksista. Markkinavalvonta-asetusta ja markkinavalvontalakia sovellettaisiin jatkossa rinnakkain soveltamisalaan kuuluvien jätteitä koskevien EU-säädösten sekä niiden kansalliseksi toimeenpanemiseksi annettujen valtioneuvoston asetusten kanssa. Ehdotettavissa 2 ja 3 momenteissa viitattaisiin markkinavalvontaviranomaisen toimivallan osalta markkinavalvonta-asetukseen sekä kansalliseen markkinavalvontalakiin, joissa säädettyjen toimivaltuuksien nojalla markkinavalvontaa jatkossa toteutettaisiin tässä tarkoitettujen tuoteryhmien osalta.

25 §. Muut valvontaviranomaiset. Voimassa olevan pykälän 3 momentti ehdotetaan siirrettäväksi uuden 24 a §:n 1 momentiksi, koska säännös sopii asiasisällöltään paremmin uuteen ehdotettavaan 24 a §:ään, jossa säädettäisiin markkinavalvonnasta. Säännöksen sanamuotoja myös tarkennettaisiin. Pykälän muut momentit säilyisivät sisällöllisesti muuttamattomina, ja 3 momentin siirtämisen vuoksi nykyinen 4 momentti siirtyisi 3 momentiksi.

123 §. Tarkastusoikeus. Pykälästä poistettaisiin tuotteisiin liittyvät viittaukset ja tarkennettaisiin mitä valvontaviranomaisia säännös koskee. Jatkossa jätelain tuotteita koskevaa markkinavalvontaa toteutettaisiin markkinavalvonta-asetuksen ja markkinavalvontalain mukaisesti, ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tehdessä markkinavalvontaa soveltuksivat markkinavalvontalain ja markkinavalvonta-asetuksen velvoitteet, kuten ehdotettavassa 24 a §:ssä säädetään. Pykälän 1 momenttiin tarkennettaisiin, että jatkossa 123 § soveltuksi jätelain 24 ja 25 §:issä tarkoitettuihin viranomaisiin näissä viranomaistehtävissä. Jätelain 123 §:n 3 ja 4 momenteissa säädetään muun ohella tarkastuksia varten esitettävistä asiakirjoista sekä valvontaviranomaisen oikeudesta periä maksuja. Sääntely on tuotteita koskevilta osin päällekkäistä markkinavalvontalain 8 §:n ja 10 §:n 3 momentin säännösten kanssa. Tästä syystä päällekkäinen sääntely poistettaisiin jätelaista, ja jatkossa sovellettaisiin markkinavalvontalain säännöksiä.

127 §. Tuotetta tai tuotemerkintöjä koskevan rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen. Säännös ehdotetaan kumottavaksi. Koska jatkossa tämän lain mukaiseen markkinavalvontaan sovellettaisiin markkinavalvonta-asetusta sekä markkinavalvontalakia, ei olisi enää tarkoituksenmukaista tässä laissa säädetyille päällekkäisille tuotteita tai tuotemerkintöjä koskevan rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemista koskeville säännöksille. Jatkossa tuotteita tai tuotemerkintöjä koskevan rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemiseen sovellettaisiin markkinavalvonta-asetusta sekä markkinavalvontalain 3 luvun säännöksiä.

6.4 Laki EU-ympäristömerkistä

4 a §. Markkinavalvonta. Lakiin ehdotettaisiin lisättäväksi uusi pykälä, jossa säädettäisiin markkinavalvonnasta. Markkinavalvonta-asetuksen 10 artiklan 2 alakohdan mukaan jokaisen jäsenvaltion on nimettävä alueelleen yksi tai useampi markkinavalvontaviranomainen. Markkinavalvonta-asetusta sovelletaan sen liitteessä 1 mainittuihin säädöksiin. Lailla EU-ympäristömerkistä on toimeenpantu kansallisesti tarpeellisilta osin EU-ympäristömerkkiasetus, joka kuuluu markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan. Näin olleen tässä laissa on tarpeen säätää markkinavalvonnasta.

Ehdotettavan 4 a pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että tämän lain osalta tuotteiden markkinavalvontaviranomaisena toimisi Suomen ympäristökeskus. Tehtävä olisi uusi, ja se olisi tarkoituksenmukaista osoittaa Suomen ympäristökeskukselle, jossa on tuotepolitiikan ja tuotteiden elinkaaritutkimuksen asiantuntemusta. Suomen ympäristökeskuksessa on jo entuudestaan otsonkerrosta heikentäviä aineita ja F-kaasuja sekä niitä sisältävien laitteiden markkinavalvontatehtävät.

Ympäristömerkintä Suomi Oy toimii EU-ympäristömerkistä säädetyn lain 2 §:n mukaisena toimivaltaisena elimenä. Toimivaltainen elin myöntää EU-ympäristömerkin käyttöoikeuden hakemuksesta tuotteelle tai palvelulle, jolle on laadittu EU:ssa ympäristömerkinnän kriteerit. EU-ympäristömerkittyjen tuotteiden osalta todennetaan tarvittaessa, että ne markkinoilla olevat tuotteet ja palvelut, joille on myönnetty EU-ympäristömerkki, täyttävät EU-ympäristömerkin myöntämisperusteet. Edellä mainittuja todentamisia suoritetaan myös valitusten johdosta. Todentamiset voidaan toteuttaa satunnaisina pistokokeina. Kun Suomen ympäristökeskus nimeää markkinavalvontaviranomaiseksi, hoitaisi se markkinavalvontalaissa sekä EU-ympäristömerkkilaissa sille osoitetut markkinavalvontaviranomaisen tehtävät. Suomen ympäristökeskus sekä Ympäristömerkintä Suomi Oy tekisivät yhteistyötä EU-ympäristömerkittyjen tuotteiden vaatimustenmukaisuuteen liittyvissä kysymyksissä.

Pykälän 2 ja 3 momenteissa säädettäisiin markkinavalvontaviranomaisen toimivallasta. Markkinavalvonta-asetuksessa säädetään markkinavalvonnan puitteista, talouden toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön sekä unionin markkinoille tulevien tuotteiden valvonnan puitteista. Osa

markkina- ja valvonta-asetuksen velvoitteista on tarkoituksenmukaista toimeenpanna markkina- ja valvontalain muutoksella. Markkina- ja valvontalaissa säädetään muun muassa viranomaisten toimivaltuuksista. Markkina- ja valvonta-asetusta ja markkina- ja valvontalakia sovelletaan rinnakkain EU- ympäristömerkkiasetuksen ja EU- ympäristömerkkilain kanssa, joissa säädetään EU- ympäristömerkkintää koskevista edellytyksistä. Ehdotettavissa 2 ja 3 momenteissa viitattaisiin markkina- ja valvontaviranomaisen toimivallan osalta markkina- ja valvonta-asetukseen sekä kansalliseen markkina- ja valvontalakiin, joissa säädettyjen toimivaltuuksien nojalla markkina- ja valvontaa jatkossa toteutettaisiin.

7 Lakia alemman asteinen sääntely

Ympäristöministeriön hallinnonalalla markkina- ja valvontalain soveltamisalaan kuuluvia EU- sää- döksiä on toimeenpantu tässä hallituksen esityksessä muutettavaksi ehdotettavien lakien lisäksi useilla valtioneuvoston asetuksilla. Näihin asetuksiin tulee tehdä eräitä muutoksia markkina- ja valvontasääntelyn muutosten voimaantulon jälkeen. Asetusmuutokset esitellään valtioneuvostolle tämän hallituksen esityksen voimaantulon jälkeen. Nämä valtioneuvoston asetukset ovat:

- Valtioneuvoston asetus 837/2005 orgaanisten liuottimien käytöstä eräissä maaleissa ja la- koissa sekä ajoneuvojen korjausmaalaustuotteissa aiheutuvien haihtuvien orgaanisten yhdistei- den päästöjen rajoittamisesta
- Valtioneuvoston asetus 1206/2010 moottoribensiinin, dieselöljyn ja eräiden muiden neste- mäisten polttoaineiden laatuvaatimuksista
- Valtioneuvoston asetus 518/2014 pakkauksista ja pakkausjätteistä
- Valtioneuvoston asetus 519/2014 sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta
- Valtioneuvoston asetus 520/2014 paristoista ja akuista
- Valtioneuvoston asetus 123/2015 romuajoneuvoista sekä vaarallisten aineiden käytön rajoit- tamisesta ajoneuvoissa

Asetukset ovat annettu joko ympäristönsuojelulain tai jätelain nojalla. Asetusten aineellista so- veltamisalaa ei muuteta, mutta asetuksissa säädettyjä markkina- ja valvontasäännöksiä tarkennet- taisiin. Toimivaltuuksista sekä markkina- ja valvontaviranomaisista säädettäisiin jatkossa lain ta- salla jätelaissa ja ympäristönsuojelulaissa, ja näitä koskevat säännökset asetuksista kumottai- siin.

Edellä mainittujen asetusten sääntelyä sovelletaan rinnakkain markkina- ja valvontalain ja markki- na- ja valvonta-asetuksen kanssa. Valtioneuvoston asetuksia pakkauksista ja pakkausjätteistä, ro- muajoneuvoista sekä vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta ajoneuvoissa, paristoista ja akuista sekä sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta muutettaisiin siten, että niistä kumottaisiin markkina- ja valvontaa koskevat säännökset. Valtioneuvoston asetusten moottoribensiinin, diesel- öljyn ja eräiden muiden nestemäisten polttoaineiden laatuvaatimuksista sekä orgaanisten liuot- timien käytöstä eräissä maaleissa ja lakoissa sekä ajoneuvojen korjausmaalaustuotteissa aiheu- tuvien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta markkina- ja valvontaa koske- via säännöksiä tarkennettaisiin siten, että niissä viitattaisiin markkina- ja valvonnan osalta ympäris- tönsuojelulakiin.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1.1.2022.

9 Toimeenpano ja seuranta

Markkinaavalvontasääntelyn yleisestä kansallisesta toimeenpanosta ja koordinaatiosta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö. Ympäristöministeriö vastaa oman hallinnonalan sääntelyn toimeenpanosta ja ohjauksesta, mukaan lukien tässä hallituksen esityksessä ehdotetut markkinaavalvontaa koskevat velvoitteet. Hallituksen esityksessä markkinaavonnasta HE 139/2021 vp, joka on annettu 23.9.2021, toteutettaisiin markkinaavalvontasääntelyn toimeenpano kansallisesti. Ympäristöministeriö seuraa markkinaavalvontalain toimeenpanoa oman hallinnonalan sääntelyn näkökulmasta.

10 Suhde muihin esityksiin

10.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Tämä hallituksen esitys liittyy hallituksen esitykseen laiksi eräiden tuotteiden markkinaavonnasta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Esityksessä muutettaisiin markkinaavontalakia ja eräitä tuotesäädöksiä, millä toimeenpantaisiin pääasiallisesti markkinaavonta-asetuksesta johtuvat muutostarpeet kansalliseen sääntelyyn. Tässä esityksessä tehdään markkinaavonta-asetuksesta johtuvat muutokset eräisiin ympäristönsuojelua koskeviin tuotesäädöksiin. Esityksessä muutettaisiin eräitä samoja pykäläiä, kuin markkinaavontalain muutosta koskevassa hallituksen esityksessä. Molemmissa esityksissä muutettaisiin markkinaavontalain 1 ja 4 §:iä, ja muutosten yhteensovittamisesta olisi huolehdittava valiokuntakäsittelyn yhteydessä eduskunnassa.

10.2 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys liittyy valtion vuoden 2022 talousarvioehdotukseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Esitykseen liittyviä taloudellisia vaikutuksia on kuvattu luvuissa 4.1.2. ja 4.2.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Esityksen kannalta merkittävimmät perusoikeudet ovat perustuslain 2 §:n 3 momentin hallinnon lainalaisuuden periaate, sekä perustuslain 20 §:ssä säädetty ympäristöperusoikeus.

Perustuslakivaliokunta on (PeVM 25/1994 vp) asettanut seuraavat edellytykset perusoikeuksien rajoittamiselle: rajoitusten tulee perustua laintasoiseen säädökseen, rajoitusten on oltava tarkkarajaisia ja riittävän täsmällisesti määriteltyjä, rajoitusperusteiden tulee olla perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttäviä, painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimia, lailla ei voida säätää perusoikeuden ytimeen kuuluvaa rajoitusta, rajoitusten tulee olla välttämättömiä tavoitteen saavuttamiseksi sekä laajuudeltaan oikeassa suhteessa perusoikeuksien suojaamaan oikeushyvään ja rajoituksen taustalla olevaan yhteiskunnallisen intressin painoarvoon, perusoikeutta rajoitettaessa on huolehdittava riittävästä oikeusturvajärjestelystä eivätkä rajoitukset saa olla ristiriidassa Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa.

Tämän hallituksen esityksen suhdetta perustuslakiin arvioidaan niistä lähtökohdista, jotka ovat merkityksellisiä ehdotuksessa muutettavien säädösten nojalla. Muilta osin, esimerkiksi koskien perustuslain 18 §:ssä säädettyä elinkeinonvapautta ja perustuslain 15 §:n omaisuuden suoja-

sekä markkina- ja valvontalakiin lisättäviä uusia toimivaltuuksia valehenkilöllisyyttä markkina- ja valvontalain 10 a §:ssä sekä verkkorajapintaan pääsyn rajoittamista markkina- ja valvontalain 22 a §:ssä, viitataan perustuslain mukaisuuden arvioinnissa hallituksen esityksessä markkina- ja valvonnasta esitettyihin arvioihin.

Ehdotuksen osalta on tarkasteltava perustuslain 2 §:n 3 momentissa olevaa hallinnon lainalaisuusperiaatetta, sillä markkina- ja valvonta-asetuksesta johtuvat toimivaltuudet ovat merkittävää julkisen vallan käyttöä, josta tulee säätää lailla. Perustuslain 2 §:n mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Tässä hallituksen esityksessä tarkoitettuja, markkina- ja valvonta-asetuksen soveltamisalaan kuuluvia EU-säädöksiä on toimeenpantu ympäristöministeriön hallinnonalalla lakien lisäksi yhteensä kuudella eri valtioneuvoston asetuksella. Kunkin valtioneuvoston asetuksen tuoteryhmää koskeva sääntely perustuu EU-säädökseen sekä asiaryhmän tai tuoteryhmän ominaispiirteisiin. Näitä tuoteryhmiä koskevista viranomaistoimivaltuuksista, mukaan lukien markkina- ja valvontaa koskevat velvoitteet, ehdotetaan tässä esityksessä säädettäväksi lain tasolla, viitaten hallinnon lainalaisuusperiaatteeseen.

Perustuslain 20 §:ssä säädetään ympäristöä koskevasta perusoikeudesta. Siinä säädetään ympäristöön kohdistuvasta vastuusta sekä asetetaan julkisen vallan ympäristöä koskevat perustuslailliset velvollisuudet, eli velvoite pyrkiä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Ympäristöperusoikeuden oikeudellinen merkitys on säätämisaikojensa jälkeen vahvistunut. Oikeuskirjallisuudessa ja perustuslakivaliokunnan lausunnoissa (mm. PeVL 21/1996 vp, PeVL 38/1998 vp, PeVL 10/2014 vp, PeVL 69/2018 vp ja PeVL 55/2018 vp) on omaksuttu tulkinta, jonka mukaan kyse on normatiivisesti velvoittavasta perusoikeussäännöksestä: ympäristöperusoikeussäännöksen ilmaisemat ympäristöarvot tulee ottaa huomioon kaikessa ympäristöllisesti merkityksellisessä lainsäädännössä ja lainkäytössä. Ratkaisussa (KHO 2002:86) myös korkein hallinto-oikeus on todennut, että ympäristöperusoikeussäännös ohjaa osaltaan lainsoveltamista ja -tulkintaa. Myös markkina- ja valvonta-asetuksen ensimmäisessä johdantokappaleessa korostetaan ympäristönsuojelua. Sen mukaan, jotta voidaan varmistaa tuotteiden vapaa liikkuvuus unionissa, on tarpeen varmistaa, että tuotteet ovat unionin yhdenmukaistamislainsäädännön mukaisia ja täyttävät siten vaatimukset, joilla taataan yleisten etujen suojelun korkea taso muun muassa terveyden ja turvallisuuden, kuluttajansuojan, ympäristönsuojelun ja yleisen turvallisuuden osalta. Markkina- ja valvontaa koskevien velvoitteiden yhdenmukaistaminen eri tuoteryhmien välillä sekä huomioiminen ympäristösääntelyssä turvaa osaltaan myös ympäristöperusoikeuden toteuttamista.

Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Elinkeinovapauden periaatetta pidetään elinkeinonharjoittamista koskevana pääsääntönä, josta poikkeaminen lain tasoisella sääntelyllä on kuitenkin mahdollista muiden tärkeiden yhteiskunnallisten etujen puoltaessa sitä. Elinkeinovapauden puututaan jossain määrin markkina- ja valvonnasta johtuvilla viranomaisen toimivaltuuksilla, esimerkiksi markkina- ja valvontaviranomaisen määräykset kohdistetaan vakavan riskin aiheuttaviin tuotteisiin, jotka ovat pääsääntöisesti vaatimustenvastaisia. Tästä syystä elinkeinovapauden rajoittamisen katsotaan olevan perusteltua. Siinä tapauksessa, että tuotetta koskevista vaatimuksista ei ole säädetty mutta se silti aiheuttaa vakavan riskin, sen voidaan katsoa uhkaavan ihmisen henkeä ja terveyttä tai muuta yleistä etua siinä määrin, että elinkeinovapauden rajoitus on oikeasuhtainen. Markkina- ja valvontaa koskevat velvoitteet niin markkina- ja valvontalaissa kuin ympäristönsuojelulakiin, jätelakiin ja EU-ympäristömerkkilakiin ehdotettavissa säännöksissä ovat perusteltuja markkina- ja valvonnan asianmukaiseksi toteuttamiseksi sekä muun ohella ihmisten terveyden ja turvallisuuden sekä ympäristönsuojelun toteuttamiseksi. Näin ollen

markkina- ja valvontaa koskevat säännökset eivät olennaisesti rajoita elinkeinonharjoittajien perustuslain 18 §:n 1 momenttiin perustuvaa elinkeinonvapautta. Sääntelylle on yhteiskunnallisesti hyväksyttävä ja painava peruste. Sääntely on myös riittävän täsmällistä ja tarkkarajaista.

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Ympäristönsuojelulain 172 §:ssä säädetään muun ohella valvontaan liittyvien toimenpiteiden tekemisestä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa. Perustuslain 10 §:n 3 momentin mukaan lailla voidaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä. Hallituksen esityksessä 214/2013 ympäristönsuojelulain (s. 196-197) todetaan, että kotirauhan suojan vuoksi pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa ei saa tehdä tarkastusta ilman nimenomaista laissa olevaa erityissäännöstä. Kotirauhan piiriin eivät tässä pykälässä kuulu asunnon pihapiiri tai muuhun kuin asumiseen käytettävät tilat, sillä valtiosääntöoikeudellinen kotirauhan piiri määritellään eri tavoin kuin kotirauha rikoslaissa. Ehdotetun 172 §:n 2 momentissa luetellaan ne perusoikeudet, joiden turvaamiseksi tarkastus kotirauhan piirissä voi tapahtua, eli pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyyn tilaan saa mennä vain, jos se on välttämätöntä hengen, terveyden, omaisuuden tai ympäristön suojelemiseksi. Tarkastuksia voivat säännöksen mukaan tehdä vain viranomaisen tai sen määräämä virkamies tai viranhaltija. Ympäristönsuojelulain kotirauhan piirin määrittäminen on vakiintunut edellä mainitulla tavalla lain 172 §:n sääntelyn kautta, ja se poikkeaa markkina- ja valvontalain 9 §:stä. Ympäristönsuojelulain markkina- ja valvontaa koskevat säännökset ovat erityissääntelyä suhteessa markkina- ja valvontalakiin joka on markkina- ja valvonnan yleislaki. Kun markkina- ja valvontaa toteutetaan ympäristönsuojelulain mukaisten tuoteryhmien osalta, on tarkoituksenmukaista, että tarkastuksia voidaan toteuttaa ympäristösääntelyn mukaisilla periaatteilla, koska tarkastukset voivat koskea markkina- ja valvonnan lisäksi samalla myös muuta ympäristönsuojelulain mukaista valvontaa. Tarkastukset voidaan ulottaa perustuslain 10 §:ssä säädetyn kotirauhan piiriin kuuluvaan kohteeseen, mutta ainoastaan jos kyseessä on toisen perusoikeuden, esimerkiksi ihmisten terveyden tai ympäristönsuojelun kannalta välttämätön syy. Kohteena voivat olla myös sellaiset tuotteet, joita valvotaan sekä markkina- ja valvonnan näkökulmasta, että lain muun valvonnan näkökulmasta, joten olisi epätarkoituksenmukaista, mikäli samaa kohdetta koskevien tarkastusten ulottuvuus määrittyisi markkina- ja valvonnessa eri tavoin kuin ympäristönsuojelulain valvonnessa. Tästä syystä ympäristönsuojelulain mukaisten tuotteiden markkina- ja valvonnessa tarkastukset voidaan ulottaa kotirauhan piiriin ympäristönsuojelulain 172 §:n mukaisesti poiketen markkina- ja valvontalain 9 §:stä.

Esitetyillä perusteilla esityksen on katsottava olevan sopusoinnussa perustuslain oikeusturvanäkökohtien sekä hyvän hallinnon vaatimusten kanssa. Edellä esitetyn perusteella ehdotus laiksi eräiden tuotteiden markkina- ja valvonnan lain 1 §:n 1 momentin ja 4 §:n muuttamisesta, laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta, laiksi jätelain muuttamisesta sekä laiksi EU-ympäristömerkistä annetun lain muuttamisesta voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 ja 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016) 1 §:n 1 momentti ja 4 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 88/2021, seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan hissiturvallisuuslain (1134/2016), mittauslaitelain (707/2011), pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (180/2015), räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettäväksi tarkoitettujen laitteiden ja suojausjärjestelmien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1139/2016), painelaitelain (1144/2016), sähköturvallisuuslain (1135/2016), räjähteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1140/2016), kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista annetun lain (218/2018), kaasulaitelain (502/2018), säteilylain (859/2018), ilmailulain (864/2014), aerosolien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (794/2020), ajoneuvolain (82/2021), jätelain (646/2011), ympäristönsuojelulain (527/2014) ja EU-ympäristömerkistä annetun lain (832/2014) soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvontaan, jollei mainituissa laeissa toisin säädetä.

4 §

Valvontaviranomaiset

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on tässä laissa tarkoitettu markkinavalvontaviranomainen. Tulli toimii NLF-asetuksen 27—29 artiklassa tarkoitettuna ulkorajatarkastuksista vastaavana viranomaisena sekä valvoo 23 §:ssä tarkoitettua maastavientikiellon ja 25 §:ssä tarkoitettua hävittämismääräyksen noudattamista ulkorajalla.

Säteilyturvakeskus on tässä laissa tarkoitettu markkinavalvontaviranomainen säteilylaissa tarkoitettujen tuotteiden osalta.

Liikenne- ja viestintävirasto on tässä laissa tarkoitettu markkinavalvontaviranomainen ilmailulaissa tarkoitettujen, ajoneuvolaissa tarkoitettujen ja ympäristönsuojelulain 24 a §:n 3 momentissa tarkoitettujen tuotteiden osalta.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, Suomen ympäristökeskus on tässä laissa tarkoitettu markkinavalvontaviranomainen ympäristönsuojelulain 24 a §:n 2 momentissa tarkoitettujen tuotteiden ja EU-ympäristömerkistä annetussa laissa tarkoitettujen tuotteiden osalta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristönsuojelulain (527/2014) 21, 24 ja 172 §,
sellaisina kuin ne ovat, 21 ja 172 § laissa 1166/2018 sekä 24 § laissa 1018/2018, sekä
lisätään lakiin uusi 24 a ja 24 b § seuraavasti:

21 §

Valtion viranomaiset

Tämän lain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen kuuluu ympäristöministeriölle.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ohjaa ja edistää tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitettujen tehtävien hoitamista alueellaan, valvoo näiden säännösten noudattamista sekä käyttää osaltaan ympäristönsuojelun yleisen edun puhevaltaa tämän lain mukaisessa päätöksenteossa siten kuin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetussa laissa (897/2009) ja sen nojalla säädetään. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tukee kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimintaa toimialaansa kuuluvissa asioissa.

Aluehallintovirasto toimii *valtion ympäristölupaviranomaisena* siten kuin aluehallintovirastoista annetussa laissa (896/2009) ja sen nojalla säädetään. Lisäksi aluehallintovirasto käsittelee toimivaltaansa kuuluvat ilmoituksenvaraista toimintaa koskevat asiat. Aluehallintovirasto tukee kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimintaa toimialaansa kuuluvissa asioissa.

Suomen ympäristökeskus toimii otsonikerrosta heikentävistä aineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1005/2009, jäljempänä *otsoniasetus*, sekä fluoraatuista kasvihuonekaasuista ja asetuksen (EY) 842/2006 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 517/2014, jäljempänä *F-kaasuasetus*, mukaisena toimivaltaisena viranomaisena sekä valvoo näiden asetusten noudattamista, ellei muualla tässä laissa toisin säädetä. Lisäksi Suomen ympäristökeskus ylläpitää ja kehittää parhaan käyttökelpoisen tekniikan tiedonvaihtoa, seuraa parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehittymistä ja tiedottaa siitä.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimii orgaanisten liuottimien käytöstä tietyissä maaleissa ja lakoissa sekä ajoneuvojen korjausmaalaustuotteissa aiheutuvien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta ja direktiivin 1999/13/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/42/EY mukaisena toimivaltaisena viranomaisena.

24 §

Muut valvontaviranomaiset

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto valvoo 216 §:n 2 momentin nojalla annettua orgaanisia liuottimia sisältäviä tuotteita koskevan valtioneuvoston asetuksen noudattamista.

Kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitetut valvontaviranomaiset ja työsuojeluviranomaiset valvovat kukin toimialallaan 217 §:n 2 momentin nojalla annettua valtioneuvoston asetuksen noudat-

tamista. Kunnan terveydensuojeluviranomaiset, kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitetut valvontaviranomaiset ja elintarvikevalvontaviranomaiset valvovat kukin toimialallaan 17 luvun säännösten nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen noudattamista.

Tulli ja Rajavartiolaitos valvovat tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista kumpikin toimialallaan.

24 a §

Markkinavalvontaviranomaiset

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimii 216 §:n 2 momentin nojalla annetun orgaanisia liuottimia sisältäviä tuotteita koskevan valtioneuvoston asetuksen mukaisten tuotteiden markkina-
valvontaviranomaisena.

Suomen ympäristökeskus toimii otsoniasetuksen sekä F-kaasuasetuksen osalta tuotteiden markkina-
valvontaviranomaisena sekä 216 §:n 2 momentin nojalla annetun moottoribensiinin, dieselöljyn ja eräiden muiden nestemäisten polttoaineiden laatuvaatimuksia koskevan valtioneuvoston asetuksen mukaisten tuotteiden markkina-
valvontaviranomaisena.

Liikenne- ja viestintävirasto toimii liikkuviin työkoneisiin tarkoitettujen polttomoottoreiden kaasu- ja hiukkaspäästöjen raja-arvoihin ja tyyppihyväksyntään liittyvistä vaatimuksista, asetusten (EU) N:o 1024/2012 ja (EU) N:o 167/2013 muuttamisesta ja direktiivin 97/68/EY muuttamisesta ja kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/1628, jäljempänä *työkonemoottoreiden tyyppihyväksyntäasetus*, tarkoitettuna markkina-
valvontaviranomaisena.

24 b §

Markkinavalvontaviranomaisten toimivalta

Markkinavalvonnasta, ulkorajavalvonnasta ja muutoksenhausta markkinavalvontaviranomaisten päätöksiin säädetään eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa (1137/2016).

Markkinavalvonnan, talouden toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön sekä unionin markkinoille tulevien tuotteiden valvonnan puitteista säädetään markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/1020.

172 §

Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus

Valvonta- ja lupaviranomaisella, 24 a §:ssä mainituilla markkinavalvontaviranomaisilla, 115 a §:ssä tarkoitetulla toimivaltaisella viranomaisella ja 26 §:ssä mainitulla tyyppihyväksynnästä huolehtivalla viranomaisella ja näiden määräämillä virkamiehillä ja viranhaltijoilla on oikeus tehtäviensä suorittamista varten:

1) saada salassapitovelvollisuuden estämättä välttämättömiä tietoja viranomaisilta ja toiminnanharjoittajilta;

2) kulkea toisen alueella;

3) saada tarpeelliset tiedot tuotteen valmistuksesta ja siinä käytettävistä aineista sekä valmistettavista, maahan tuotavista tai muutoin markkinoille saatettavista tuotteista tuotteen valmistajalta, maahantuojalta tai muulta markkinoille saattajalta;

4) suorittaa mittauksia sekä ottaa näytteitä ja tallentaa ääntä tai kuvaa;

- 5) päästä paikkaan, jossa toimintaa harjoitetaan;
- 6) tarkkailla toimintaa sekä sen päästöjä ja ympäristövaikutuksia;
- 7) tehdä tarkastuksia 1—6 kohdan mukaisia keinoja käyttäen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun toimenpiteen saa tehdä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa vain, jos se on välttämätöntä hengen, terveyden, omaisuuden tai ympäristön suojelemiseksi.

Tarkastettavan toiminnan harjoittajan taikka tarkastettavan tuotteen valmistajan, markkinoille saattajan tai haltijan on vaadittaessa esitettävä tarkastusta toimittavalle viranomaiselle taikka virkamiehelle tai viranhaltijalle kirjallisina tai sähköisessä muodossa tarkastusta varten asiakirjat, joilla voi olla merkitystä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvonnassa. Tarkastusta toimittavalla virkamiehellä tai viranhaltijalla on oikeus saada jäljennöksiä tarkastettavista asiakirjoista ja tulosteita tietojärjestelmissä olevista tallenteista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

jätelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan jätelain (646/2011) 127 §, sellaisena kuin se on laissa (714/2021),
muutetaan 25 ja 123 §, sellaisena kuin niistä on 25 § laissa (714/2021), ja
lisätään lakiin uusi 24 a § seuraavasti:

24 a §

Markkinavalvonta

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto valvoo markkinavalvontaviranomaisena pakkauksia, ajoneuvoja sekä niiden materiaaleja ja osia, paristoja ja akkuja sekä sähkö- ja elektroniikkalaitteita koskevien vaatimusten noudattamista siten kuin niistä tarkemmin säädetään 10 §:n nojalla annetuissa valtioneuvoston asetuksissa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen tuotteiden markkinavalvonnasta, ulkorajavalvonnasta ja muutoksenhausta markkinavalvontaviranomaisten päätöksiin säädetään eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa (1137/2016).

Markkinavalvonnan, talouden toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön sekä unionin markkinoille tulevien tuotteiden valvonnan puitteista säädetään markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/1020.

25 §

Muut valvontaviranomaiset

Suomen ympäristökeskus valvoo jätteen kansainvälisiä siirtoja koskevien säännösten noudattamista.

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus valvoo tuottajavastuun valtakunnallisenä viranomaisena tuottajavastuuta ja juomapakkausten palautusjärjestelmiä koskevien säännösten noudattamista.

Verohallinto valvoo toimialallaan 68 §:ssä tarkoitettuja juomapakkauksia koskevien tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista. Tulli valvoo yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen kanssa jätteiden kansainvälisiä siirtoja. Tulli valvoo lisäksi elohopea-asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tuontia jätteenä koskevan rajoituksen noudattamista.

123 §

Tarkastusoikeus

Edellä 24 ja 25 §:ssä tarkoitetuilla valvontaviranomaisilla ja niiden määräämillä virkamiehillä ja viranhaltijoilla on muualla kuin pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvontaa sekä täytännönpäytämisvarten oikeus:

1) kulkea toisen alueella ja päästä paikkaan, jossa harjoitetaan tämän lain soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa;

2) tehdä tarkastuksia ja tutkimuksia;

3) suorittaa mittauksia ja ottaa näytteitä;

4) tarkkailla toiminnan ympäristö- ja terveysvaikutuksia.

Kunnan jätehuoltoviranomaisella ja sen määräämällä viranhaltijalla on oikeus tehdä kunnalle 5 luvussa säädetyn jätehuollon järjestämistä koskevan tehtävän hoitamista varten tarpeellisia tarkastuksia muualla kuin pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa sekä saada tarkastusta varten tarpeelliset tiedot.

Tarkastettavan paikan haltijan on vaadittaessa esitettävä tarkastusta toimittavalle viranomaiselle taikka virkamiehelle tai viranhaltijalle kirjallisina tai sähköisessä muodossa tarkastusta varten asiakirjat, joilla voi olla merkitystä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvonnassa. Tarkastusta toimittavalla virkamiehellä tai viranhaltijalla on oikeus saada jäljennöksiä tarkastettavista asiakirjoista ja tulosteita tietojärjestelmissä olevista tallenteista.

Valvontaviranomainen voi päättää, että tarkastettavan paikan haltijan on maksettava mittauksista tai tutkimuksista aiheutuneet kohtuulliset kustannukset, jos tämä on perusteltua lain toimeenpanon valvontaa varten. Maksun suuruuden määrittämisestä säädetään valtion maksuperustelaissa. Mittauksen tai tutkimuksen tulokset on annettava tiedoksi tarkastettavan paikan haltijalle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

EU-ympäristömerkistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään EU-ympäristömerkistä annettuun lakiin (832/2014) uusi 4 a § seuraavasti:

4 a §

Markkinavalvonta

Tämän lain mukaisesti ympäristömerkittyjen tuotteiden markkinavalvontaviranomaisena toimii Suomen ympäristökeskus.

Markkinavalvonnasta, ulkorajavalvonnasta ja muutoksenhausta markkinavalvontaviranomaisten päätöksiin säädetään eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa (1137/2016).

Markkinavalvonnan, talouden toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön sekä unionin markkinoille tulevien tuotteiden valvonnan puitteista säädetään markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/1020.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 27.9.2021

Pääministeri

Sanna Marin

Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen

1.

Laki

eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 ja 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016) 1 §:n 1 momentti ja 4 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 88/2021, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Soveltamisala

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan hissiturvallisuuslain (1134/2016), mittauslaitelain (707/2011), pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (180/2015), räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettäväksi tarkoitettujen laitteiden ja suojausjärjestelmien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1139/2016), painelaitelain (1144/2016), sähköturvallisuuslain (1135/2016), räjähteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1140/2016), kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista annetun lain (218/2018), kaasulaitelain (502/2018), säteilylain (859/2018), ilmailulain (864/2014), aerosolien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (794/2020) ja ajoneuvolain (82/2021) soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvontaan, jollei mainituissa laeissa toisin säädetä.

Tätä lakia sovelletaan hissiturvallisuuslain (1134/2016), mittauslaitelain (707/2011), pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (180/2015), räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettäväksi tarkoitettujen laitteiden ja suojausjärjestelmien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1139/2016), painelaitelain (1144/2016), sähköturvallisuuslain (1135/2016), räjähteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1140/2016), kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista annetun lain (218/2018), kaasulaitelain (502/2018), säteilylain (859/2018), ilmailulain (864/2014), aerosolien vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (794/2020), ajoneuvolain (82/2021), jätelain (646/2011), ympäristönsuojelulain (527/2014) ja EU-ympäristömerkistä annetun lain (832/2014) soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvontaan, jollei mainituissa laeissa toisin säädetä.

4 §

4 §

Valvontaviranomaiset

Valvontaviranomaiset

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on tässä laissa tarkoitettu markkinavalvontaviranomainen.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on tässä laissa tarkoitettu markkinavalvontaviranomainen.

Voimassa oleva laki

Tulli toimii NLF-asetuksen 27—29 artiklassa tarkoitettuna ulkorajatarkastuksista vastaavana viranomaisena sekä valvoo 23 §:ssä tarkoitettua maastavientikiellon ja 25 §:ssä tarkoitettua hävittämismääräyksen noudattamista ulkorajalla.

Säteilyturvakeskus on tässä laissa tarkoitettu markkinavalvontaviranomainen säteilylaissa tarkoitettujen tuotteiden osalta.

Liikenne- ja viestintävirasto on tässä laissa tarkoitettu markkinavalvontaviranomainen ilmailulaissa tarkoitettujen ja ajoneuvolaissa tarkoitettujen tuotteiden osalta.

Ehdotus

Tulli toimii NLF-asetuksen 27—29 artiklassa tarkoitettuna ulkorajatarkastuksista vastaavana viranomaisena sekä valvoo 23 §:ssä tarkoitettua maastavientikiellon ja 25 §:ssä tarkoitettua hävittämismääräyksen noudattamista ulkorajalla.

Säteilyturvakeskus on tässä laissa tarkoitettu markkinavalvontaviranomainen säteilylaissa tarkoitettujen tuotteiden osalta.

Liikenne- ja viestintävirasto on tässä laissa tarkoitettu markkinavalvontaviranomainen ilmailulaissa tarkoitettujen, ajoneuvolaissa tarkoitettujen ja ympäristönsuojelulain 24 a §:n 3 momentissa tarkoitettujen tuotteiden osalta.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, Suomen ympäristökeskus on tässä laissa tarkoitettu markkinavalvontaviranomainen ympäristönsuojelulain 24 a §:n 2 momentissa tarkoitettujen tuotteiden ja EU-ympäristömerkistä annetussa laissa tarkoitettujen tuotteiden osalta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki**ympäristönsuojelulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan ympäristönsuojelulain (527/2014) 21, 24 ja 172 §, sellaisina kuin ne ovat, 21 ja 172 § laissa 1166/2018 sekä 24 § laissa 1018/2018, sekä lisätään lakiin uusi 24 a ja 24 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

21 §

Valtion viranomaiset

Tämän lain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen kuuluu ympäristöministeriölle.

Ehdotus

21 §

Valtion viranomaiset

Tämän lain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen kuuluu ympäristöministeriölle.

Voimassa oleva laki

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ohjaa ja edistää tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitettujen tehtävien hoitamista alueellaan, valvoo näiden säännösten noudattamista sekä käyttää osaltaan ympäristönsuojelun yleisen edun puhevaltaa tämän lain mukaisessa päätöksenteossa siten kuin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetussa laissa (897/2009) ja sen nojalla säädetään. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tukee kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimintaa toimialaansa kuuluvissa asioissa.

Aluehallintovirasto toimii *valtion ympäristölupaviranomaisena* siten kuin aluehallintovirastoista annetussa laissa (896/2009) ja sen nojalla säädetään. Lisäksi aluehallintovirasto käsittelee toimivaltaansa kuuluvat ilmoituksenvaraista toimintaa koskevat asiat. Aluehallintovirasto tukee kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimintaa toimialaansa kuuluvissa asioissa.

Suomen ympäristökeskus toimii otsonikerrosta heikentävistä aineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1005/2009, jäljempänä *otsoniasetus*, sekä fluoratuista kasvihuonekaasuista ja asetuksen (EY) 842/2006 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 517/2014, jäljempänä *F-kaasuasetus*, mukaisena toimivaltaisena viranomaisena. Lisäksi Suomen ympäristökeskus ylläpitää ja kehittää parhaan käyttökelpoisen tekniikan tiedonvaihtoa, seuraa parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehittymistä ja tiedottaa siitä.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimii orgaanisten liuottimien käytöstä tietyissä maaleissa ja lakoissa sekä ajoneuvojen korjausmaalaustuotteissa aiheutuvien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta ja direktiivin 1999/13/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/42/EY mukaisena toimivaltaisena viranomaisena.

Ehdotus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ohjaa ja edistää tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitettujen tehtävien hoitamista alueellaan, valvoo näiden säännösten noudattamista sekä käyttää osaltaan ympäristönsuojelun yleisen edun puhevaltaa tämän lain mukaisessa päätöksenteossa siten kuin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetussa laissa (897/2009) ja sen nojalla säädetään. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tukee kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimintaa toimialaansa kuuluvissa asioissa.

Aluehallintovirasto toimii *valtion ympäristölupaviranomaisena* siten kuin aluehallintovirastoista annetussa laissa (896/2009) ja sen nojalla säädetään. Lisäksi aluehallintovirasto käsittelee toimivaltaansa kuuluvat ilmoituksenvaraista toimintaa koskevat asiat. Aluehallintovirasto tukee kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimintaa toimialaansa kuuluvissa asioissa.

Suomen ympäristökeskus toimii otsonikerrosta heikentävistä aineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1005/2009, jäljempänä *otsoniasetus*, sekä fluoratuista kasvihuonekaasuista ja asetuksen (EY) 842/2006 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 517/2014, jäljempänä *F-kaasuasetus*, mukaisena toimivaltaisena viranomaisena *sekä valvoo näiden asetusten noudattamista, ellei muualla tässä laissa toisin säädetä*. Lisäksi Suomen ympäristökeskus ylläpitää ja kehittää parhaan käyttökelpoisen tekniikan tiedonvaihtoa, seuraa parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehittymistä ja tiedottaa siitä.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimii orgaanisten liuottimien käytöstä tietyissä maaleissa ja lakoissa sekä ajoneuvojen korjausmaalaustuotteissa aiheutuvien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta ja direktiivin 1999/13/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/42/EY mukaisena toimivaltaisena viranomaisena.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

24 §

24 §

*Muut valvontaviranomaiset**Muut valvontaviranomaiset*

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto valvoo 216 §:n 2 momentin nojalla annetun orgaanisia liuottimia sisältäviä tuotteita koskevan valtioneuvoston asetuksen noudattamista *yhdessä 23 §:n 1 momentissa tarkoitettujen yleisten valvontaviranomaisten kanssa.*

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto valvoo 216 §:n 2 momentin nojalla annetun orgaanisia liuottimia sisältäviä tuotteita koskevan valtioneuvoston asetuksen noudattamista.

Kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitetut valvontaviranomaiset ja työsuojeluviranomaiset valvovat toimialallaan 217 §:n 2 momentin nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen noudattamista. Kunnan terveydensuojeluviranomaiset, kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitetut valvontaviranomaiset ja elintarvikevalvontaviranomaiset valvovat toimialallaan 17 luvun säännösten nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen noudattamista.

Kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitetut valvontaviranomaiset ja työsuojeluviranomaiset valvovat *kukin* toimialallaan 217 §:n 2 momentin nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen noudattamista. Kunnan terveydensuojeluviranomaiset, kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitetut valvontaviranomaiset ja elintarvikevalvontaviranomaiset valvovat *kukin* toimialallaan 17 luvun säännösten nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen noudattamista.

Liikenne- ja viestintävirasto toimii liikkuviin työkonseihin tarkoitettujen polttomoottoreiden kaasu- ja hiukkaspäästöjen raja-arvoihin ja tyyppihyväksyntään liittyvistä vaatimuksista, asetusten (EU) N:o 1024/2012 ja (EU) N:o 167/2013 muuttamisesta ja direktiivin 97/68/EY muuttamisesta ja kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/1628, jäljempänä työkonemoottoreiden tyyppihyväksyntäasetus, tarkoitettuna markkinavalvontaviranomaisena.

Tulli ja Rajavartiolaitos valvovat tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista toimialallaan.

Tulli ja Rajavartiolaitos valvovat tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista *kumpikin* toimialallaan.

24 a §

Markkinavalvontaviranomaiset

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimii 216 §:n 2 momentin nojalla annetun orgaanisia liuottimia sisältäviä tuotteita koskevan valtioneuvoston asetuksen mukaisten tuotteiden markkinavalvontaviranomaisena.

Suomen ympäristökeskus toimii otsoniasetuksen sekä F-kaasuasetuksen osalta tuotteiden markkinavalvontaviranomaisena sekä

Voimassa oleva laki

Ehdotus

216 §:n 2 momentin nojalla annetun moottoribensiinin, dieselöljyn ja eräiden muiden nestemäisten polttoaineiden laatuvaatimuksia koskevan valtioneuvoston asetuksen mukaisien tuotteiden markkinavalvontaviranomaisena.

Liikenne- ja viestintävirasto toimii liikkuviin työkoneluihin tarkoitettujen polttomoottoreiden kaasun- ja hiukkaspäästöjen raja-arvoihin ja tyyppihyväksyntään liittyvistä vaatimuksista, asetusten (EU) N:o 1024/2012 ja (EU) N:o 167/2013 muuttamisesta ja direktiivin 97/68/EY muuttamisesta ja kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/1628, jäljempänä työkonemoottoreiden tyyppihyväksyntäasetus, tarkoitettuna markkinavalvontaviranomaisena.

24 b §

Markkinavalvontaviranomaisten toimivalta

Markkinavalvonnasta, ulkorajavalvonnasta ja muutoksenhausta markkinavalvontaviranomaisten päätöksiin säädetään eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa (1137/2016).

Markkinavalvonnan, talouden toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön sekä unionin markkinoille tulevien tuotteiden valvonnan puitteista säädetään markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/1020.

172 §

Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus

Valvonta- ja lupaviranomaisella, 115 a §:ssä tarkoitettulla toimivaltaisella viranomaisella ja 26 §:ssä tarkoitettulla tyyppihyväksynnästä huolehtivalla viranomaisella tai näiden määräämällä virkamiehellä tai viranhaltijalla on oikeus tehtävänsä suorittamista varten:

172 §

Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus

Valvonta- ja lupaviranomaisella, 24 a §:ssä mainituilla markkinavalvontaviranomaisilla, 115 a §:ssä tarkoitettulla toimivaltaisella viranomaisella ja 26 §:ssä mainitulla tyyppihyväksynnästä huolehtivalla viranomaisella ja näi-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

- 1) saada salassapitovelvollisuuden estämättä välttämättömiä tietoja viranomaisilta ja toiminnanharjoittajilta;
- 2) kulkea toisen alueella;
- 3) saada tarpeelliset tiedot tuotteen valmistuksesta ja siinä käytettävistä aineista sekä valmistettavista, maahan tuotavista tai muutoin markkinoille saatettavista tuotteista tuotteen valmistajalta, maahantuojalta tai muulta markkinoille saattajalta;
- 4) suorittaa mittauksia sekä ottaa näytteitä ja tallentaa ääntä tai kuvaa;
- 5) päästä paikkaan, jossa toimintaa harjoitetaan;
- 6) tarkkailla toimintaa sekä sen päästöjä ja ympäristövaikutuksia;
- 7) tehdä tarkastuksia 1—6 kohdan mukaisia keinoja käyttäen.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun toimenpiteen saa tehdä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa vain, jos se on välttämätöntä hengen, terveyden, omaisuuden tai ympäristön suojelemiseksi.

Tarkastettavan toiminnan harjoittajan taikka tarkastettavan tuotteen valmistajan, markkinoille saattajan tai haltijan on vaadittaessa esitettävä tarkastusta toimittavalle viranomaiselle taikka virkamiehelle tai viranhaltijalle kirjallisina tai sähköisessä muodossa tarkastusta varten asiakirjat, joilla voi olla merkitystä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvonnassa. Tarkastusta toimittavalla virkamiehellä tai viranhaltijalla on oikeus saada jäljennöksiä tarkastettavista asiakirjoista ja tulosteita tietojärjestelmissä olevista tallenteista.

den määräämillä virkamiehillä ja viranhaltijoilla on oikeus tehtäviensä suorittamista varten:

- 1) saada salassapitovelvollisuuden estämättä välttämättömiä tietoja viranomaisilta ja toiminnanharjoittajilta;
- 2) kulkea toisen alueella;
- 3) saada tarpeelliset tiedot tuotteen valmistuksesta ja siinä käytettävistä aineista sekä valmistettavista, maahan tuotavista tai muutoin markkinoille saatettavista tuotteista tuotteen valmistajalta, maahantuojalta tai muulta markkinoille saattajalta;
- 4) suorittaa mittauksia sekä ottaa näytteitä ja tallentaa ääntä tai kuvaa;
- 5) päästä paikkaan, jossa toimintaa harjoitetaan;
- 6) tarkkailla toimintaa sekä sen päästöjä ja ympäristövaikutuksia;
- 7) tehdä tarkastuksia 1—6 kohdan mukaisia keinoja käyttäen.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun toimenpiteen saa tehdä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa vain, jos se on välttämätöntä hengen, terveyden, omaisuuden tai ympäristön suojelemiseksi.

Tarkastettavan toiminnan harjoittajan taikka tarkastettavan tuotteen valmistajan, markkinoille saattajan tai haltijan on vaadittaessa esitettävä tarkastusta toimittavalle viranomaiselle taikka virkamiehelle tai viranhaltijalle kirjallisina tai sähköisessä muodossa tarkastusta varten asiakirjat, joilla voi olla merkitystä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvonnassa. Tarkastusta toimittavalla virkamiehellä tai viranhaltijalla on oikeus saada jäljennöksiä tarkastettavista asiakirjoista ja tulosteita tietojärjestelmissä olevista tallenteista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

jätelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan jätelain (646/2011) 127 §, sellaisena kuin se on laissa (714/2021),
muutetaan 25 ja 123 §, sellaisena kuin niistä on 25 § laissa (714/2021), ja
lisätään lakiin uusi 24 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

24 a §

Markkinavalvonta

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto valvoo markkinavalvontaviranomaisena pakkauksia, ajoneuvoja sekä niiden materiaaleja ja osia, paristoja ja akkuja, sekä sähkö- ja elektroniikkalaitteita koskevien vaatimusten noudattamista siten kuin niistä tarkemmin säädetään 10 §:n nojalla annetuissa valtioneuvoston asetuksissa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen tuotteiden markkinavalvonnasta, ulkorajavalvonnasta sekä muutoksenhausta markkinavalvontaviranomaisten päätöksiin säädetään eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa (1137/2016).

Markkinavalvonnan, talouden toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön sekä unionin markkinoille tulevien tuotteiden valvonnan puitteista säädetään markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/1020.

25 §

Muut valvontaviranomaiset

Suomen ympäristökeskus valvoo jätteen kansainvälisiä siirtoja koskevien säännösten noudattamista.

25 §

Muut valvontaviranomaiset

Suomen ympäristökeskus valvoo jätteen kansainvälisiä siirtoja koskevien säännösten noudattamista.

Voimassa oleva laki

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus valvoo tuottajavastuun valtakunnallisena viranomaisena tuottajavastuuta ja juomapakkausten palautusjärjestelmiä koskevien säännösten noudattamista.

*Turvallisuus- ja kemikaalivirasto valvoo tuotteita sekä niiden ominaisuuksia ja merkin-
töjä koskevien vaatimusten noudattamista siten kuin siitä tarkemmin säädetään 10 §:n no-
jalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa.*

Verohallinto valvoo toimialallaan 68 §:ssä tarkoitettuja juomapakkauksia koskevien tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista. Tulli valvoo yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen kanssa jätteiden kansainvälisiä siirtoja. Tulli valvoo lisäksi elohopea-asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tuontia jätteenä koskevan rajoituksen noudattamista.

123 §

Tarkastusoikeus

Valvontaviranomaisella tai sen määräämällä virkamiehellä tai viranhaltijalla on muualla kuin pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvontaa sekä täytäntöönpanoa varten oikeus:

- 1) kulkea toisen alueella ja päästä paikkaan, jossa harjoitetaan tämän lain soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa;
- 2) tehdä tarkastuksia ja tutkimuksia;
- 3) suorittaa mittauksia ja ottaa näytteitä;
- 4) tarkkailla toiminnan ympäristö- ja terveysvaikutuksia.

Kunnan jätehuoltoviranomaisella tai sen määräämällä viranhaltijalla on oikeus tehdä kunnalle 5 luvussa säädetyn jätehuollon järjestämistä koskevan tehtävän hoitamista varten tarpeellisia tarkastuksia muualla kuin pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa sekä saada tarkastusta varten tarpeelliset tiedot.

Tarkastettavan paikan haltijan *taikka tarkastettavan tuotteen valmistajan, markkinoille saattajan tai haltijan* on vaadittaessa

Ehdotus

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus valvoo tuottajavastuun valtakunnallisena viranomaisena tuottajavastuuta ja juomapakkausten palautusjärjestelmiä koskevien säännösten noudattamista.

Verohallinto valvoo toimialallaan 68 §:ssä tarkoitettuja juomapakkauksia koskevien tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista. Tulli valvoo yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen kanssa jätteiden kansainvälisiä siirtoja. Tulli valvoo lisäksi elohopea-asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tuontia jätteenä koskevan rajoituksen noudattamista.

123 §

Tarkastusoikeus

Edellä 24 ja 25 §:issä tarkoitetuilla valvontaviranomaisilla *ja niiden määräämillä virkamiehillä tai viranhaltijoilla* on muualla kuin pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvontaa sekä täytäntöönpanoa varten oikeus:

- 1) kulkea toisen alueella ja päästä paikkaan, jossa harjoitetaan tämän lain soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa;
- 2) tehdä tarkastuksia ja tutkimuksia;
- 3) suorittaa mittauksia ja ottaa näytteitä;
- 4) tarkkailla toiminnan ympäristö- ja terveysvaikutuksia.

Kunnan jätehuoltoviranomaisella *ja* sen määräämällä viranhaltijalla on oikeus tehdä kunnalle 5 luvussa säädetyn jätehuollon järjestämistä koskevan tehtävän hoitamista varten tarpeellisia tarkastuksia muualla kuin pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa sekä saada tarkastusta varten tarpeelliset tiedot.

Tarkastettavan paikan haltijan on vaadittaessa esitettävä tarkastusta toimittavalle viran-

Voimassa oleva laki

esitettävä tarkastusta toimittavalle viranomaiselle taikka virkamiehelle tai viranhaltijalle kirjallisina tai sähköisessä muodossa tarkastusta varten asiakirjat, joilla voi olla merkitystä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvonnassa. Tarkastusta toimittavalla virkamiehellä tai viranhaltijalla on oikeus saada jäljennöksiä tarkastettavista asiakirjoista ja tulosteita tietojärjestelmissä olevista tallenteista.

Valvontaviranomainen voi päättää, että tarkastettavan paikan *tai tarkastettavan tuotteen* haltijan on maksettava mittauksista tai tutkimuksista aiheutuneet kohtuulliset kustannukset, jos tämä on perusteltua lain toimeenpanon valvontaa varten. Maksun suuruutta määrätessä noudatetaan, mitä valtion maksuperustelaissa säädetään. Mittauksen tai tutkimuksen tulokset on annettava tiedoksi tarkastettavan paikan *tai tarkastettavan tuotteen* haltijalle.

127 §

Tuotetta tai tuotemerkintöjä koskevan rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen

Jos tuote on kielletty tai se ei täytä tässä laissa tai 10 §:n nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädettyjä yksilöityjä vaatimuksia, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi:

1) velvoittaa tuotteen valmistajan, maahantuojan tai muun markkinoille saattajan tekemään tuotteeseen tai sen merkintöihin sellaiset muutokset, että ne täyttävät tässä laissa tai sen nojalla säädetyt vaatimukset, ja osoittamaan muutokset tehdyiksi;

2) kieltää säännösten vastaisen tuotteen valmistajaa, maahantuojaa, muuta markkinoille saattajaa tai jakelijaa tilapäisesti tai pysyvästi valmistamasta, maahantuomasta, välittämästä, myymästä tai luovuttamasta tuotetta taikka kieltää tuotteen käytön tai velvoittaa rikkojan ryhtymään tarvittaviin toimiin, jotka koskevat jo markkinoille saatettuja tuotteita;

3) velvoittaa rikkoja toimittamaan tuote asianmukaisesti käsiteltäväksi jätteenä.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun määräyksen antaa Tulli, jos kysymyksessä on

Ehdotus

omaiselle taikka virkamiehelle tai viranhaltijalle kirjallisina tai sähköisessä muodossa tarkastusta varten asiakirjat, joilla voi olla merkitystä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvonnassa. Tarkastusta toimittavalla virkamiehellä tai viranhaltijalla on oikeus saada jäljennöksiä tarkastettavista asiakirjoista ja tulosteita tietojärjestelmissä olevista tallenteista.

Valvontaviranomainen voi päättää, että tarkastettavan paikan haltijan on maksettava mittauksista tai tutkimuksista aiheutuneet kohtuulliset kustannukset, jos tämä on perusteltua lain toimeenpanon valvontaa varten. Maksun suuruuden määrittämisestä säädetään valtion maksuperustelaissa. Mittauksen tai tutkimuksen tulokset on annettava tiedoksi tarkastettavan paikan haltijalle.

127 §

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

68 §:ssä tarkoitettuun juomapakkausten palautusjärjestelmään kuuluvista juomapakauksista. Määräys kohdistetaan tällöin juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

EU-ympäristömerkistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään EU-ympäristömerkistä annettuun lakiin (832/2014) uusi 4 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 a §

Markkinavalvonta

Tämän lain mukaisesti ympäristömerkittyjen tuotteiden markkinavalvontaviranomaisena toimii Suomen ympäristökeskus.

Markkinavalvonnasta, ulkorajavalvonnasta ja muutoksenhausta markkinavalvontaviranomaisten päätöksiin säädetään eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa (1137/2016).

Markkinavalvonnan, talouden toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön sekä unionin markkinoille tulevien tuotteiden valvonnan puitteista säädetään markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/1020.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .